

**Powiat
Kartuski**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
83-300 Kartuzy, ul. Mściwoja II 20
Tel/fax. 58 685 33 20, 684 00 82
e-mail: sekretariat@pcprkartuzy.pl
[http:// www.pcprkartuzy.pl](http://www.pcprkartuzy.pl)

Sprawozdanie

z działalności

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

w Kartuzach

za 2023 rok

wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2024

Kartuzi, marzec 2024 r.

Wprowadzenie

Stosownie do zapisów art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach jako jednostka organizacyjna powiatu kartuskiego utworzona na mocy uchwały Nr VI/24/99 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 25 marca 1999 r. realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy jak również w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz ich wsparcia na podstawie programów celowych PFRON. Ponadto w oparciu o uchwałę Rady Powiatu Kartuskiego Nr XXXVI/266/06 z dnia 13 czerwca 2006 r. prowadzi Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach.

Starosta Kartuski zarządzeniem nr 58 /11 z dnia 8 września 2011 r. wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie kartuskim.

Grzegorz Mikiciuk

Dyrektor PCPR w Kartuzach

/podpisano elektronicznie/

SPIS TREŚCI

I.	Zatrudnienie w 2023 roku	3
II.	Sprawozdanie finansowe za 2023 rok	4
III.	Realizacja działań w zakresie pieczy zastępczej w roku 2023	6
IV.	Poradnictwo specjalistyczne w 2023 roku	39
	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych	42
	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych behawioralnie	45
V.	Realizacja zadań w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, programy celowe PFRON w 2023 roku	55
	Realizacja programu PFRON „Aktywny samorząd” w 2023 roku	59
	Finansowanie i nadzór nad działalnością WTZ	60
	Domy Pomocy Społecznej w Kobysewie oraz w Stężycy	63
	Środowiskowy Dom Samopomocy w Kobysewie	67
VI.	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach w 2023 roku	69
VII.	Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych i programów	72
VIII.	Doradztwo Metodyczne i Szkolenia Kadry Pomocy Społecznej w 2023 roku	79
	Rozbudowa siedziby PCPR w Kartuzach	80
	Załącznik do sprawozdania – wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej w powiecie kartuskim na rok 2024	84

I. Zatrudnienie w 2023 roku

Wszechstronny i złożony charakter udzielanych świadczeń oraz wsparcia wymaga zatrudnienia odpowiednich specjalistów. Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2023 roku wyniósł 43,75 etaty (tj. 45 pracowników), w tym 5 osób są na urloпах wychowawczym, rodzicielskim i macierzyńskim. Wśród zatrudnionych 7 osób posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi 15,6%.

adzór merytoryczny nad działalnością PCPR sprawuje Wydział Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

Tabela 1. Struktura wykształcenia pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Lp.	Wykształcenie	Liczba osób
1	Średnie	10
2	Licencjat	1
3	Magisterskie	34
4	Podyplomowe	14

Tabela 2. Struktura zatrudnienia pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Lp.	Komórki organizacyjne/ stanowiska pracy	Liczba osób zatrudnionych
1	Dyrektor	1
2	Dział Organizacyjny	8
3	Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej	12
4	Dział Świadczeń i Pomocy Instytucjonalnej	5
5	Dział Pomocy Osobom Niepełnosprawnym	6
6	Księgowość	4
7	Centrum Interwencji Kryzysowej	1
8	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	6
9	Samodzielne stanowisko Radcy Prawnego	1
10	Samodzielne stanowisko główny specjalista ds. kadr i płac	1
Łącznie:		45

I. Sprawozdanie finansowe za 2023 rok

Dział 852 rozdział 85218 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
Plan	2 388 543,00 zł
Wydatki	2 246 640,90 zł
w tym:	
- wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi	1 799 877,25 zł
- działalność PCPR	446 763,65 zł
Dział 855 rozdział 85510 Działalność placówek opiekuńczo –wychowawczych	
Plan	360 980,00 zł
Wydatki:	301 370,62 zł
w tym:	
świadczenia na kontynuowanie nauki	90 967,11 zł
pomoc na pokrycie kosztów wynajmu pokoju	3 600,00 zł
pomoc na usamodzielnienie	41 730,00 zł
pomoc na zagospodarowanie	5 860,00 zł
inne	0,00 zł
zakup usług przez JST od innych JST	159 213,51 zł
Dział 855 rozdział 85508 Rodziny zastępcze	
Plan	8 094 138,00 zł
Wydatki	7 802 761,26 zł
w tym:	
- wynagrodzenia bezosobowe dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, osoby do pomocy, rodziny pomocowe wraz z pochodnymi	2 457 947,07 zł
- wynagrodzenie koordynatorów wraz z pochodnymi	581 589,38 zł
- wynagrodzenie pracowników pieczy zastępczej	380 235,29 zł
- świadczenia na utrzymanie dziecka w pieczy rodzinnej	3 462 544,19 zł
- świadczenia na kontynuowanie nauki	109 779,14 zł
- pomoc na usamodzielnienie	64 977,00 zł
- pomoc na zagospodarowanie	9 167,00 zł
- inne	315 644,29 zł
- zakup usług przez JST od innych JST	420 877,90 zł
Dział 852 rozdział 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
Można Inaczej	
Plan	25 000,00 zł
Wydatki	25 000,00 zł
Otrzymana dotacja:	24 000,00 zł
Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc	
Plan	10 200,00 zł
Wydatki	10 199,99 zł
Otrzymana dotacja:	10 200,00 zł

Dział 852 Rozdział 85220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej

Centrum Interwencji Kryzysowej

Plan	442 577,00 zł
Wydatki	418 468,95 zł
w tym:	
wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi	140 103,00 zł
działalność CIK	278 365,95 zł

Dział 855 rozdział 85595 Pozostała działalność

Klub Młodzieżowy

Plan	12 500,00 zł
Wydatki	12 457,67 zł

Fundusz pomocy Ukraina

Plan	5 378,00 zł
Wydatki	5 378,00 zł

Dział 853 Rozdział 85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności

Plan	952 051,00 zł
Wydatki	876 137,60 zł
w tym:	
wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi	551 445,95 zł
działalność	324 691,65 zł
Otrzymana dotacja z Urzędu Wojewódzkiego:	831 750,00 zł

Dział 853 rozdział 85395 pozostała działalność

POMORSKIE DZIECIOM – udzielony grant

Plan	150 719,00 zł
Wydatki	148 072,79 zł

Fundusz pomocy Ukraina

Plan	34 064,00 zł
Wydatki	12 715,26 zł

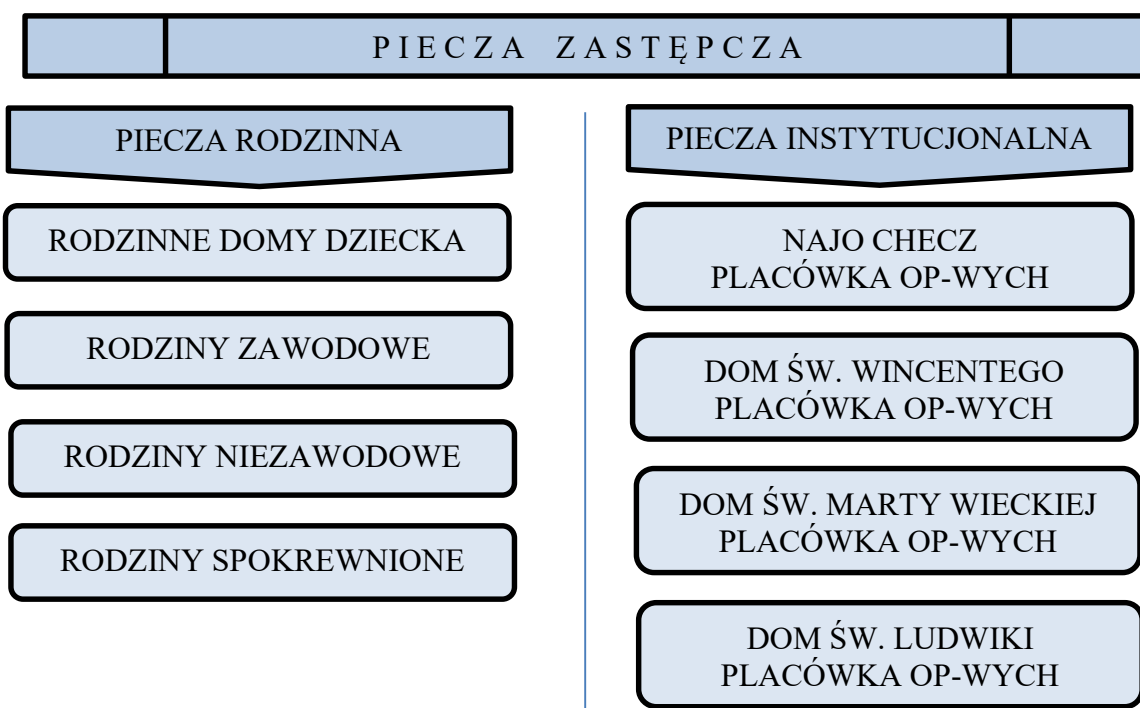
Dział 852 rozdział 85231 Pomoc dla cudzoziemców

Plan	23 897,00 zł
Wydatki	23 896,50 zł
Otrzymana dotacja:	23 897,00 zł

II. Realizacja działań w zakresie pieczy zastępczej w roku 2023

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach jest organizatorem pieczy zastępczej na terenie powiatu kartuskiego, co wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz jest jednym z elementów powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Na mocy tych aktów prawnych Starosta Kartuski powierzył PCPR rolę organizatora pieczy zastępczej, wydzielając Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej oraz Dział świadczeń i pomocy instytucjonalnej. Działania obu struktur nastawione są na organizowanie najbardziej efektywnych oraz przyjaznych dziecku i jego rodzinie działań w zakresie pieczy zastępczej, co zgodne jest z polityką Państwa w tym obszarze. Z założenia piecza zastępcza ma charakter tymczasowy, a wdrażane rozwiązania mają na celu skrócenie okresu pobytu dziecka poza rodziną pochodzenia. Tym samym, PCPR jako organizator pieczy zastępczej, zajmuje się jej organizacją w sposób kompleksowy i całościowy.

Opieka nad dzieckiem w powiecie kartuskim jest realizowana w formie opieki rodzinnej i instytucjonalnej. Poniżej rodzaje pieczy:

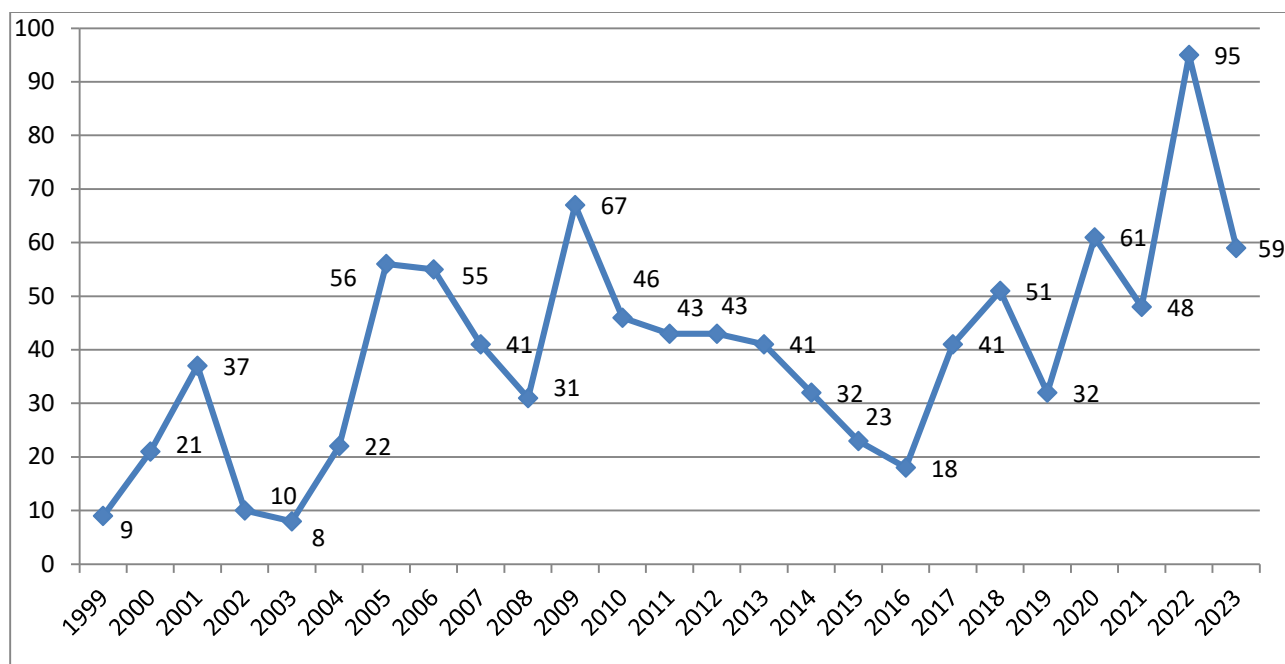
Od dnia 31 stycznia 2019 r. na podstawie umów zawartych pomiędzy Zarządem Powiatu Kartuskiego a Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a' Paulo w Chełmnie realizowane jest zadanie zlecone polegające na prowadzeniu czterech placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie pieczy instytucjonalnej dla 56 dzieci. W ramach ww. umów na terenie Kartuz funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze (po 14 wychowanków każda) spełniające warunki określone w art. 106 ww. ustawy, posiadające zezwolenia Wojewody Pomorskiego wydane w dniu 23 stycznia 2019 r. na czas nieokreślony.

W dniu 15 listopada 2023 r. Zarząd Powiatu Kartuskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na zapewnienie pieczy instytucjonalnej dla 56 dzieci, w postaci trzech placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (po 14 dzieci każda) oraz jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej łączącej zadania placówki socjalizacyjnej i zadania placówki interwencyjnej w układzie 12 miejsc socjalizacyjnych + 2 miejsca interwencyjne na okres 2024-2029.

Od 2019 coraz bardziej palący problem stanowi brak miejsc interwencyjnych w pieczy instytucjonalnej. W ogłoszeniu konkursu na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2019 roku nie przewidziano takiej dynamiki umieszczeń jaka nastąpiła w okresie pandemii i tuż po niej. Nie wyodrębniano miejsc interwencyjnych ze względu na fakt, że przewidywano, że placówka zawsze będzie dysponować co najmniej jednym wolnym miejscem na „awaryjne” sytuacje (tj. interwencje służb poza standardowymi godzinami pracy i w weekendy), poza tym powiat dysponuje pogotowiem rodzinnym z 3 miejscami. W roku 2023 postanowiono dokonać korekty w zapisach konkursu, tak aby na bazie jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej wyodrębnić 2 miejsca interwencyjne.

Dynamikę umieszczeń dzieci w środowiskach zastępczych na przestrzeni lat działalności PCPR pokazuje wykres nr 1. Wynika z niego, że poza krótkim okresem pomiędzy 2010 a 2013 rokiem, kiedy liczba umieszczeń utrzymywała się na podobnym poziomie, to charakterystyczna jest fluktuacja – po okresach spadku liczby umieszczeń następuje gwałtowny wzrost. Znacząca różnica jest zauważalna pomiędzy rokiem sprawozdawczym 2021 a 2022, gdzie do samej rodzinnej pieczy przyjęto 69 dzieci, **tj. o 21 więcej**. Podkreślić należy, że nadal nie są to wszystkie dzieci wymagające zabezpieczenia, tylko przypadki niecierpiące zwłoki w ocenie kuratorów.

Wykres 1. Liczba dzieci z terenu powiatu kartuskiego umieszczonych w zastępczych formach opieki w latach 1999 – 2023

W roku sprawozdawczym **zabezpieczono w pieczy zastępczej - 59 dzieci**, w tym 47 dzieci trafiło do pieczy rodzinnej, a 12 dzieci trafiło do pieczy instytucjonalnej. Oprócz nowych dzieci przyjętych do rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w pieczy zastępczej w roku 2023 łącznie przebywało 287 dzieci, co obrazuje tabela nr 3.

Tabela 3. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w 2023 roku stan na 31.12.2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie form pieczy	Liczba rodzin i placówek	Liczba dzieci korzystających
1	Rodziny zawodowe.	9	24
2	Rodziny zawodowe o charakterze pogotowia.	2	7
3	Rodziny zawodowe specjalistyczne.	1	1
4	Rodziny niezawodowe.	37	54
5	Rodziny spokrewnione.	45	80
6	Rodzinne domy dziecka.	9	64
7	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego.	4	57
Razem			287

AKTUALNA DIAGNOZA SPOŁECZNA

Rok 2023 był pierwszym rokiem, kiedy nie odczuwano dotkliwie bezpośrednich skutków pandemii. Nie było lockdownów, ograniczenia były nieznaczne i niezakłócające codziennego funkcjonowania, zachorowalność i śmiertelność pozostawały pod kontrolą służb medycznych, a powszechne szczepienia przyniosły nadzieję na całkowite zwalczenie wirusa. Tym samym, lęk z lat poprzednich został zastąpiony przez nadzieję, wiarę w naukę. Jednakże pojawiły się również niepokojące zjawiska w postaci osób krytykujących szczepienia. Pojawił się również trend, że wiele osób uważa, że posiada wiedzę medyczną i potoczne informacje traktuje jako wiedzę fachową.

Pojawiły się natomiast nowe trudności o zasięgu globalnym, mające pośredni wpływ na funkcjonowanie rodzin – przedłużająca się wojna w Ukrainie i wojna w strefie Gazy, niepokoje związane z migracją ludności i ogólnoświatowym terroryzmem. Od czasu wybuchu wojny w Ukrainie i niekontrolowanym napływem uchodźców wojennych wzrosła znacząco przestępczość na terenie naszego powiatu, niestety jest to trend ogólnopolski. Pojawiły się konsekwencje psychologiczne, społeczne i ekonomiczne konfliktów zbrojnych.

Ponadto, powróciły „stare” problemy. Po stronie rodzin nadal nasilają się problemy związane z uzależnieniami, aktualnie to już nie tylko alkohol, ale także inne używki, w tym narkotyki, co ze względu na nielegalność tych substancji łączy się również z występowaniem przestępczości w rodzinach. Ponadto rodzinom brakuje jasnych autorytetów, zarówno w rodzinach pochodzenia jak i w życiu społecznym. Zagubiono wartości etyczne i moralne, nie wiadomo, co jest dozwolone a co nie, w związku z tym granice rodzin oraz dozwolonych zachowań poluźniają się. Rodzice nie poświęcają dzieciom wystarczająco dużo czasu i uwagi, nie mają kompetencji, aby ten czas spędzać w sposób atrakcyjny i nasycony emocjonalnie, w bliskości, w związku z czym wygodne jest kiedy dzieci „zajmują się sobą”, a później uciekają w „świat wirtualny” albo w niekorzystne środowisko rówieśnicze. Rodzice nie mają pomysłu ani potrzeby aby być blisko ze swoimi dziećmi. Zmieniła się również struktura socjalno-bytowa rodzin i ich potrzeba korzystania z systemu. Świadczenia typu 500+ (obecnie 800+) i pochodne nie są zależne od sytuacji rodziny, a wnioski składane są przez Internet bez weryfikacji sytuacji osobistej wnioskodawcy. W związku z tym pojawiły się rodziny „migrujące” z dużymi problemami, jednakże nie figurujące w systemach pomocy społecznej, korzystające jedynie ze świadczeń wychowawczych, unikające kontaktu ze służbami. Sytuacja na rynku pracy również sprzyja takiemu rozwiązaniu – mężczyźni często są w stanie uzyskać stosunkowo wysokie dochody, bez umowy, co dodatkowo obniża motywację czy konieczność współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej. Korzystanie z pomocy

społecznej jest dobrowolne i wymaga pewnej refleksyjności i realistycznej oceny własnej sytuacji, zasobów i problemów. Większość rodzin takiej refleksyjności nie posiada, uważa, że prawidłowo realizuje swoją funkcję i nie sięga po narzędzia pomocy społecznej, aby nie zrobić sobie kłopotów (w czym jest pewna sprzeczność). Pracownicy socjalni nie mają ustawowych kompetencji i narzędzi, aby przyjąć do pracy socjalnej rodzinę, która wyraźnie sobie tego nie życzy. W związku z tym, rodziny takie często pozostają „niewidzialne” dla systemu i dopiero kiedy dochodzi do drastycznej sytuacji np. interwencji Policji ujawnia się poziom zniszczenia emocjonalnego i często nieodwracalne szkody. Sytuacja ta sprawia również, że brakuje ważnych informacji dotyczących rodziny, jej funkcjonowania oraz poziomu rozwoju dzieci w tej rodzinie.

Rodzice, którzy sami wychowali się w dysfunkcyjnych środowiskach często nie posiadają umiejętności i kompetencji wychowawczych, jak również dysfunkcyjne funkcjonowanie rodziny uważają za normalne i prawidłowe. W związku z czym często powielają schematy funkcjonowania swoich rodziców i dziadków. Ponadto, ich rodzice lub dziadkowie w dobrej wierze wprowadzają w błąd służby, tym samym kojąc własne poczucie winy z przeszłości i podtrzymując wizję prawidłowego funkcjonowania rodziny, jej integralności i zamknięcia na ingerencję służb. Młode osoby wchodzące w dorosłe życie nie mają prawidłowych wzorców rodzinnych, ale również podstawowej wiedzy na temat mechanizmów psychologicznych i biologicznych dotyczących funkcjonowania człowieka (m. in. brak organizacji psychologicznej prowadzącej do kontroli własnego życia – przekonania, że uzależniony mąż „trafia się” i trzeba z tym żyć). Seksualność człowieka jest nieokiełznaną siłą, której trzeba się poddać, w związku z czym ze związków tych pojawiają się dzieci w sposób co najmniej niekontrolowany. Wychowankowie pieczy zastępczej instytucjonalnej, która w powiecie kartuskim jest prowadzona przez osoby duchowne, nie posiada wystarczającej wiedzy na temat seksualności, wpływu zachowań seksualnych na zdrowie człowieka, prawa do ochrony własnych praw reprodukcyjnych poprzez np. antykoncepcję.

Stosunkowo dobra sytuacja materialna rodzin (dostęp do świadczeń, wysokie zarobki z branży budowlanej) pokazała, że to nie sytuacja materialna jest problemem polskich rodzin. Na czoło wysuwają się innego rodzaju problemy. Są to: nadal w dużym stopniu uzależnienia, brak kompetencji i ogólna niewydolność wychowawcza, brak więzi emocjonalnej w rodzinach. Wskazuje to na potrzebę pracy z rodziną w zupełnie innych zakresach niż dotychczas. W miejsce potrzeb materialnych, które są stosunkowo dobrze zabezpieczone wysuwa się potrzeba psychoterapii, psychoedukacji, pracy wielospecjalistycznej.

Kolejnym problemem są trudności osobiste i psychiczne przeżywane bezpośrednio przez dzieci, niemające wystarczającego wsparcia w dorosłych – zarówno w rodzinach pochodzenia, jak

i systemie edukacji. Znacząco nasiliły się zaburzenia depresyjne, lękowe itp. u dzieci i młodzieży, oraz zachowania suicydalne – mimo wprowadzenia wielu nowych form pomocy specjalistycznej (np. poradnie zdrowia psychicznego z pierwszego poziomu referencyjności, pomoc środowiskowa, zwiększenie ilości punktów pomocy psychologicznej, pojawienie się na rynku większej ilości prywatnych praktyk psychologicznych) nadal wielu rodziców ma problem z dostępem do pomocy specjalistycznej dla dzieci. Rodzice często nie widzą też zasadności udzielania takiej pomocy, szczególnie odpłatnie; mówi się o zapaści w psychiatrii dziecięcej – faktycznie w sytuacjach ekstremalnych niemożliwością jest pozyskanie miejsca w szpitalu psychiatrycznym. Często służbom pracującym na rzecz rodziny wydaje się, że umieszczenie dziecka w pieczy będzie pewnym rozwiązaniem, ponieważ rodzina zastępcza lub placówka ma lepszy dostęp do pomocy specjalistycznej, co nie jest prawdą; natomiast istotny jest czynnik stabilności środowiska rodzinnego czy instytucjonalnego.

Powyższe przyczyny spowodowały, że rok 2023 zakończył się nadal bardzo wysoką liczbą umieszczeń w pieczy zastępczej, natomiast jest ona nieznacznie niższa niż w 2022 roku, ze względu na fakt, że brakowało środowisk zastępczych i niektóre dzieci nadal oczekują na zabezpieczenie. Warto dodać, że aktualna sytuacja związana z miejscami w pieczy zastępczej jest dramatycznie trudna i dokonane umieszczenia dotyczą najtrudniejszych sytuacji rodzinnych. Z pewnością w ocenie pracowników socjalnych, jak i kuratorów sądowych sprawujących nadzór nad rodzinami, dużo więcej dzieci jest w trudnej sytuacji wymagającej tak poważnej ingerencji we władzę rodzicielską, jaką jest odebranie dziecka ze środowiska rodzinnego. Dodatkową trudność stanowi fakt, że z powodu braku miejsc w profesjonalnej pieczy zastępczej, kuratorzy sądowi posiłkowali się interwencyjnymi umieszczeniami pod opieką członków najbliższej rodziny dziecka. Niestety ta forma opieki nie sprawdza się, ponieważ interwencyjnie utworzone rodziny zastępcze w osobach dziadków czy dorosłego rodzeństwa zazwyczaj same stanowią niewydolne środowisko wychowawcze, nie stawiają jasnych granic rodzicom, a często pozostają z nimi w konflikcie, nie chronią dzieci przed dalszym krzywdzeniem przez rodziców i sytuacje takie wymagają szybkiego przeniesienia dzieci. Spokrewnione rodziny nie są chętne do podnoszenia własnych kompetencji, nie chcą uczestniczyć w proponowanych formach pomocy, a ich poziom funkcjonowania i częste uzależnienie od systemu pomocy społecznej spowodowują, że sytuacja umieszczonych tak dzieci niewiele się poprawia lub wcale. Ilość takich ustanawianych „ad hoc” sukcesywnie rośnie. Sytuacja ta powoduje, że powiat ma dobre wskaźniki deinstytucjonalizacji – ponieważ ilość miejsc w placówkach jest stała, a rodziny zastępcze w takiej formie są ustanawiane na bieżąco wedle potrzeb. Natomiast, co podkreślano

wyżej, jest to opieka niskiej jakości i często eskalująca problemy dzieci, zamiast zapewniania im bezpiecznego środowiska. Jako środek zaradczy przeprowadzono spotkanie szkoleniowe na temat wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla kuratorów sądowych i sędziów rodzinnych. Podczas spotkania ustalono, że kuratorzy podczas diagnozowania potencjalnych kandydatów do podjęcia się opieki nad dziećmi z rodziny będą brali pod uwagę nie tylko bieżącą potrzebę (oceniając krewnych jako „trochę” lepszych niż rodzice biologiczni), a również wymagania ustawodawcy. Rozwiązanie to nie zawsze ma zastosowanie, ponieważ czasami istnieje konieczność natychmiastowego zabezpieczenia dzieci, a miejsc w pieczy zastępczej nie ma. Kuratorzy powierzają dziecko pod opiekę „na chwilę”, natomiast ta tymczasowa sytuacja przedłuża się do kilku - kilkunastu miesięcy ze względu na brak innych miejsc przy jednoczesnym braku poprawy sytuacji życiowej ze strony rodziców.

Wydłuża się również czas pobytu dzieci w pieczy. Wydaje się, że po umieszczeniu małoletnich w pieczy zastępczej, rodzice tracą zainteresowanie odzyskaniem opieki nad dziećmi. Ograniczają się do utrzymywania sporadycznego kontaktu, nie angażując się w proces wychowawczy – powierzają to placówce lub rodzinom zastępczym. Pozostają bierni, nie zmieniają swojej sytuacji życiowej ani nie podnoszą kompetencji opiekuńczych. W związku z tym, więzi emocjonalne rozluźniają się. Im więcej czasu upływa od umieszczenia dziecka, tym mniejsze szanse i zainteresowanie rodziców powrotem dzieci pod ich opiekę.

Trudnością dla organizatora pieczy, a także dla dzieci przebywających w pieczy są zachowania rodziców, pozornie mające na celu odzyskanie opieki. Przejawiają się na przykład poprzez składanie rozmaitych pism, wniosków i skarg do różnych instytucji, niepopartych realnym działaniem na rzecz powrotu dziecka. Takie zachowania nie wpływają bezpośrednio na stan psychiczny dzieci, natomiast zaciemniają i przedłużają toczące się postępowania. Dla dzieci natomiast raniące są obietnice rodziców o podjętych działaniach (np. o leczeniu a potem zamieszczenia w portalu społecznościowym zdjęcia z napojem alkoholowym) lub rychłym powrocie do domu. Coraz częściej zdarza się, że dzieci bywają bardziej przerażone tą obietnicą i od opiekunów zastępczych oczekują zapewnień, że tak się nie stanie.

Nowym zjawiskiem są dzieci pochodzące z innych krajów (głównie bloku wschodniego, ale nie tylko uchodźcy wojenni z Ukrainy). Wydaje się, że w tych krajach jest inny standard opieki nad dziećmi i wyższa tolerancja dla patologii społecznych takich jak uzależnienia od alkoholu lub/i przemoc wobec dzieci. Skutkiem tego jest fakt, że kiedy dzieci te trafiają do polskiego systemu m. in. edukacji, diagnozuje się wg polskich przepisów zaniedbania i następuje konieczność udzielenia zabezpieczenia.

Tabela 4. Powód umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w roku 2023

Lp.	Powód umieszczenia	Ilość dzieci
1	Nadużywanie alkoholu, narkotyków i innych środków.	15
2	Zaniedbania i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	23
3	Sieroctwo/pólsieroctwo.	3
4	Pobył za granicą rodziców.	0
5	Długotrwała choroba rodziców.	1
6	Przemoc.	11
7	Pobył rodzica w zakładzie karnym.	0
8	Pozostawienie dziecka w szpitalu.	4
9	Pozostawienie dziecka w „oknie życia”.	1
10	Niepełnoletność rodziców.	0
11	Inne (np. przeniesienie z pieczy rodz. do inst.).	1
12	Dzieci cudzoziemców.	0
Razem		59

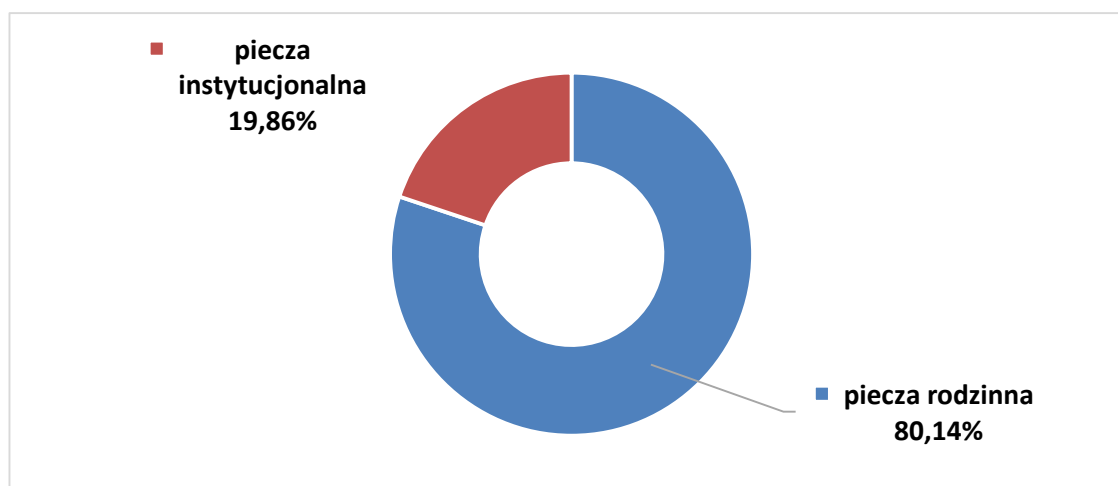
Jak pokazuje powyższa tabela, niezmiennie od wielu lat obserwujemy, że najczęstszą przyczyną umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie od alkoholu i, jako nowy trend, używanie innych substancji psychoaktywnych (narkotyki) oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza. Kolejną przyczyną jest przemoc domowa, najczęściej w połączeniu z uzależnieniami, jednakże niepokoi fakt, że zdarzają się sytuacje, gdzie do przemocy dochodzi „na trzeźwo”. Te dane wskazują, jak ważne szczególnie w sytuacji izolacji społecznej oraz innych kryzysów społecznych, są interwencje służb społecznych oraz umożliwienie dostępu do szeroko zakrojonej pomocy specjalistycznej, a także realizacja długofalowych planów pomocy rodzinie uwzględniających tendencję do sięgania po substancje psychoaktywne w sytuacjach trudnych. Dramatycznie wzrosła ilość obserwowanych u dzieci zaburzeń potraumatycznych wywołanych przemocą seksualną w drastycznym wydaniu, gdzie prawdopodobnym sprawcą niekoniecznie był ktoś z rodziców ale krewny za cichym przyzwoleniem rodziców. Ukazuje to dramatyczne zależności w rodzinach, systemy rodzinne funkcjonujące od pokoleń w sposób patologiczny, niemożność rodziców do ochrony własnych dzieci. Ciągłe zastanawia fakt, dlaczego niektóre dzieci są tak długo pozostawiane w rodzinach pochodzenia, ignorowane są sygnały o nieprawidłowościach (np. zespół FAS jest bardzo charakterystyczny wizualnie, pracownik socjalny powinien rozpoznać go wstępnie bez udziału specjalisty, stwierdzenie takiego zespołu ewidentnie oznacza, że matka dziecka piła alkohol w czasie ciąży). To z kolei oznacza, że albo jest tak uzależniona, że nie potrafiła się powstrzymać, albo ma tak małą wiedzę, co by oznaczało że w ogóle ma niskie kompetencje opiekuńcze itd. W ocenie Zespołu ds. rodzinnej pieczy

zastępczej, stwierdzając po poziomie zaburzeń dzieci trafiających do pieczy, w pracy socjalnej jest zbyt duża tolerancja dla zachowań krzywdzących wobec dzieci, ciągle powielany jest model chronienia dorosłego a nie dziecka oraz zbyt mała wnikliwość w analizowaniu sytuacji rodziny i zgłaszania takich spraw do sądu. Wydaje się, że szczególnie w sytuacji kiedy jest mało dostępnych miejsc w pieczy zastępczej to na pracę socjalną i asystenturę powinien być kładziony szczególny nacisk. Nie jest rozwiązaniem wyjęcie dzieci z ich środowisk i zabezpieczenia w środowiskach zastępczych. Praca socjalna i asystentura powinny być intensywne, prowadzone przez zaangażowane osoby, z dostępnością wielomodalnych narzędzi i środków, a celem powinno być utrzymanie dziecka w środowisku rodzinnym. Ale nie w patologiczny sposób, ukrywając dysfunkcje, tylko wyprowadzając rodzinę z jej trudności. Natomiast zabezpieczenia powinny być orzekane w sytuacjach gdzie wyczerpano wszystkie środki i zasoby rodziny.

Rok 2023 zakończył się kolejką 34 dzieci oczekujących na pilne wskazanie środowiska zastępczego.

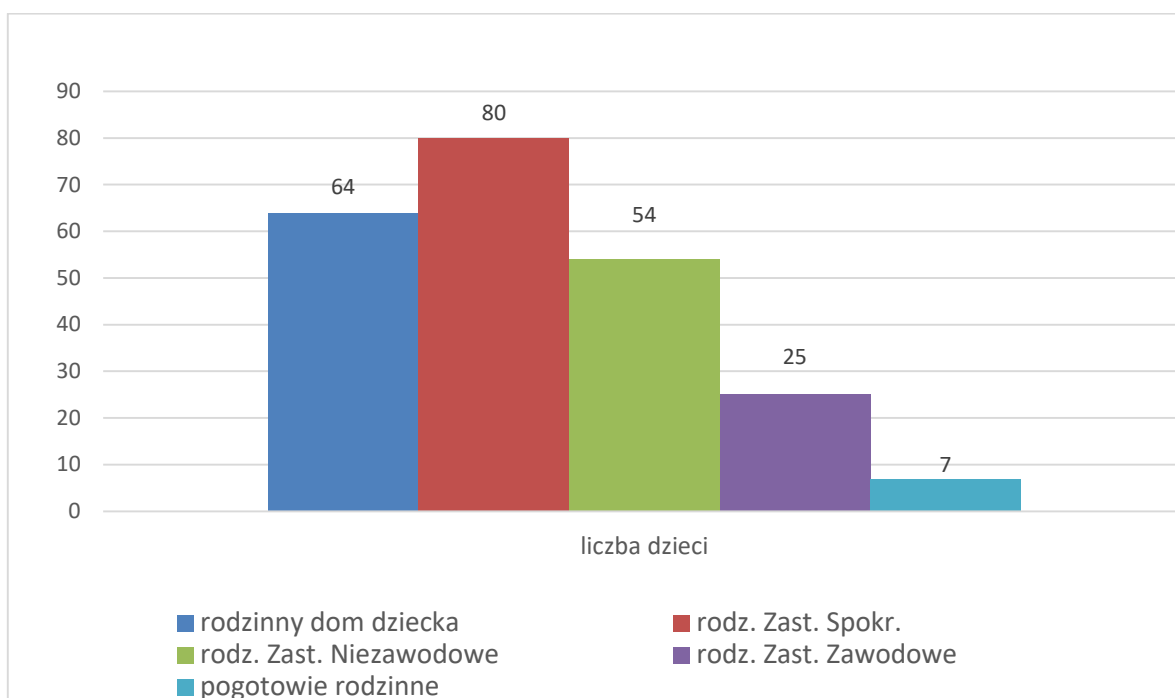
W dalszym ciągu utrzymuje się tendencja, że w pierwszej kolejności dzieci kierowane do pieczy umieszczane są w rodzinach zastępczych. Do placówek trafiają dzieci powyżej 10 roku życia, co pokazuje wykres nr 2. Aktualnie nie jest możliwe umieszczenie nastolatków w rodzinnej pieczy zastępczej, po pierwsze ze względu na brak miejsc, po drugie ze względu na wysoki poziom zaburzeń i demoralizacji, zarówno u dzieci już przebywających, jak i tych napływających do pieczy. Stąd ogromny lęk opiekunów zastępczych przed przyjmowaniem do opieki starszych dzieci. Jednocześnie, opiekunowie czują, że nie funkcjonuje przyjęcie dziecka „na próbę” i pozostawienie go w pieczy rodzinnej, jeśli uda się stworzyć skuteczny plan pomocy dla tego dziecka i zafunkcjonuje ono prawidłowo, nawiąże dobre relacje z innymi wychowankami. Natomiast opiekunowie oczekują, że w sytuacji niepowodzenia (tj. pogłębiającej się demoralizacji, stwierdzenia zaburzeń zagrażających pozostałym wychowankom – np. osobowość nieprawidłowo kształtująca się) będzie możliwość zmiany środowiska zastępczego na instytucjonalne. Możliwość ta praktycznie nie istnieje. Jeden z rodzinnych domów dziecka przyjął interwencyjnie piętnastolatka na okres oczekiwania na miejsce w placówce. Ustalono, że chłopiec będzie przebywał pod ich opieką od maja do lipca 2023 r.. W tym czasie nasiliły się zaburzenia psychiczne, chłopiec wszedł również w niebezpieczną interakcję z innym wychowankiem (który oczekuje na orzeczenie wobec niego ośrodka resocjalizacyjnego), co spowodowało dezorganizację funkcjonowania całego rodzinnego domu dziecka, trudności osobiste innych wychowanków oraz wypalenie opiekunów, mimo szeroko zakrojonych działań wspierających. Rok 2023 zakończył się brakiem propozycji umieszczenia małoletniego w innym środowisku.

Wykres 2. Procentowy udział dzieci przebywających w pieczy zastępczej w roku 2023

Struktura rodzinnego środowiska zastępczego wskazuje na przewagę ilości dzieci przebywających w niezawodowych rodzinach zastępczych, aczkolwiek w ostatnim czasie trend ten wyrównuje się na korzyść rodzin spokrewnionych z dzieckiem. Niestety, jak nadmieniono na wstępie, rodziny spokrewnione zazwyczaj mają niskie kompetencje wychowawcze, same żyją w trudnych warunkach bytowych, mają też utrudnioną możliwość korzystania ze specjalistycznego wsparcia (np. nie dysponują własnym pojazdem). Często negują potrzebę otaczania dzieci fachową pomocą np. psychiatry czy psychologa, ponadto zdarza się, że w sytuacji odkrycia krzywdzenia dziecka negują ten fakt, próbują go umniejszyć czy ukryć celem ochrony rodzica dziecka, który jest ich dzieckiem. Na sytuację taką składa się mnóstwo czynników psychologicznych – m. in. zaprzeczanie krzywdzie dziecka, własne poczucia winy, lęk przed konsekwencjami prawnymi. Wydaje się przy uznaniu, że konieczne jest podtrzymywanie więzi z rodziną pochodzenia oraz tożsamości dziecka, jednak w wielu sytuacjach korzystniejsze jest umieszczanie dzieci w niespokrewnionych środowiskach zastępczych, gdzie jakość opieki jest wyższa. Na koniec roku 2023 koordynatorzy wskazywali na pilną konieczność zmiany środowiska zastępczego w czterech takich rodzinach spokrewnionych. Ilość dzieci przebywających w poszczególnych formach pieczy obrazuje wykres nr 3.

Wykres 3. Ilość dzieci przebywających w pieczy zastępczej rodzinnej w roku 2023

DEFICYT MIEJSC W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Nadal znaczącą trudność w kształtowaniu systemu pieczy zastępczej stanowi brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a w szczególności rodzin specjalistycznych. Rok 2023 zakończył się brakiem miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, jednym niewykonanym postanowieniem Sądu zabezpieczającym czworo dzieci, w tym jedno z chorobą jelit i zespołem Downa, wymagające specjalistycznej opieki oraz listą 25 dzieci oczekujących na wskazanie środowiska zastępczego.

Przeszkolono 6 osób jako kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej (2 pary małżeńskie oraz 2 osoby samotne), jednakże wszystkie te osoby sprawowały już wcześniej opiekę zastępczą, tym samym nie powiększyły bazy miejsc w pieczy zastępczej.

W tej sytuacji konieczne jest pozyskanie w szybkim czasie dużej ilości dodatkowych miejsc w pieczy zastępczej, zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej. Przeprowadzono badanie ankietowe skierowane do istniejących rodzin zastępczych z zapytaniem o możliwość zwiększenia ilości miejsc i potrzeb w tym zakresie (pytano o potrzebę otrzymania środków na remont lub przebudowę domu, dodatkowe osoby do pomocy przy wychowaniu i pracach gospodarskich itp.). W ten sposób pozyskano dwa (!) miejsca, które zostały prawie natychmiast wykorzystane. Jedna z zawodowych rodzin zastępczych rozważa przekształcenie w rodzinny dom dziecka przy wsparciu Powiatu

Kartuskiego w pozyskaniu i finansowaniu lokalu. Rozwiązanie takie przyniosłoby realnie 3 – 4 dodatkowe miejsca, ponieważ rodzina zakończyła rok 2023 z jednym dzieckiem „ponad stan” i bez rokowania na możliwość powrotu dzieci pod opiekę rodziców. W roku 2023 były również sytuacje konieczności interwencyjnego umieszczenia dzieci w zwykłych rodzinach zastępczych, z braku miejsc w pogotowiach rodzinnych. Dyrektor PCPR uhonorował rodziny, które w 2023 roku zgodziły się na interwencyjne przyjęcie dzieci lub przyjęły wychowanków „ponad stan” dodatkowymi środkami finansowymi, które pozwoliły rodzinom na ułatwienie codziennego funkcjonowania – zakup dodatkowego sprzętu AGD ułatwiającego prace domowe, zwiększenie godzin osobom do pomocy lub skorzystanie z formy aktywnego wypoczynku. Nagroda ta spotkała się z bardzo dobrym odbiorem, szczególnie, że nie była spodziewana.

Miedzy innymi stąd wniosek, że w sytuacji zapaści pieczy zastępczej, kiedy sprawowanie funkcji jest tak trudne, a rodziny zastępcze są przeciążone, konieczne jest wspieranie ich dodatkowymi środkami finansowymi, które co prawda nie rozwiązują braku miejsc, natomiast sprawia, że codzienność jest łatwiejsza (można skorzystać z dodatkowego wypoczynku, zakupić sprzęty ułatwiające prace domowe, zorganizować dodatkowe atrakcje dla dzieci, dzięki czemu opieka jest mniej absorbująca). Ponadto, przy nasileniu trudności i zaburzeń u dzieci konieczne jest poszukiwanie alternatywnych sposobów pomocy – nie wystarczy już terapia psychologiczna i konsultacje psychiatryczne, często konieczna jest farmakoterapia ale również inne, niestety kosztowne, formy wsparcia – fizjoterapia i rehabilitacja ruchowa, hipoterapia, metody pracy z ciałem, arteterapia itp..

Natomiast w ocenie organizatora pieczy zastępczej rozwój pieczy powinien przebiegać w dwóch kierunkach – zarówno w poziomie jako podnoszenie jakości opieki poprzez różne dodatkowe formy terapii, jak i wzdłuż – szybkie pozyskiwanie dużej ilości nowych miejsc w pieczy. Dzięki szybkiej reakcji służb i Sądu na niepokojące sytuacje w rodzinach jest szansa na poprawę jakości życia dzieci poprzez szybkie umieszczenie ich w skutecznych wychowawczo, bezpiecznych i kochających środowiskach zastępczych. Natomiast w sytuacji, kiedy dzieci miesiącami oczekują na miejsce w pieczy, doświadczając dalszego krzywdzenia w domu rodzinnym, jest to przede wszystkim krzywdzące dla tych dzieci, pogłębia ich przyszłe zaburzenia i sprawia, że opieka zastępcza będzie jeszcze trudniejsza i wymagała większej ilości oddziaływań terapeutycznych, ale również jest to demoralizujące dla rodziców, którzy nie podejmują działań naprawczych, skoro „straszenie” odebraniem dzieci jest tylko czczą pogroźką, a nie jest realne. Sytuacja ta negatywnie wpływa również na pracowników, obniżając ich motywację w wykonywanej pracy. Ponadto, umieszczanie dzieci „tam gdzie jest miejsce” bez dokonywania doboru konkretnego środowiska

do konkretnego dziecka, biorąc pod uwagę jego szczególne potrzeby, zdolność do nawiązywania więzi i ewentualnie stwierdzone już zaburzenia jest nieodpowiednie. Sprawia, że system staje się hybrydą a piecza zastępcza nie daje szansy na rozwój i szczęście, a jedynie zapewnia wikt i opierunek, w rodzinach ustanawianych spośród krewnych dziecka często na niskim poziomie.

Tym samym, wnioski podobne są jak w roku ubiegłym - wydaje się stosunkowo prostym rozwiązaniem powołanie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego lub nowej formuły – typu rodzinnego. Jest to rozwiązanie kosztowne, natomiast przy zleceniu takiego zadania wyspecjalizowanemu podmiotowi, dawałoby wysokiej jakości opiekę np. dla dużych rodzeństw bez konieczności ich rozdzielania.

W ocenie osób pracujących u organizatora pieczy zastępczej oraz jednostek współpracujących, działania takie należy podjąć niezwłocznie, ponieważ też jest to proces. Potrzeba taka była zgłaszana od kilku lat, natomiast „na dziś” wydaje się, że rozwiązaniem byłyby co najmniej 2 takie placówki (placówka oferuje w zależności od typu od 8 do 14 miejsc, a już oczekuje na liście 29 dzieci, w tym znacząca ilość powyżej 10 roku życia lub rodzeństwa gdzie przynajmniej jedno z dzieci ma więcej niż 10 lat). Dodatkowym utrudnieniem jest, że w lutym 2023 r. zaczęła obowiązywać nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która praktycznie zakazuje tworzenia placówek, niemniej nie wnosi rozwiązań dających więcej miejsc w pieczy w krótkim okresie czasu. W związku z tym, przystępując do tego przedsięwzięcia, konieczne będzie dodatkowe uzasadnienie tej potrzeby i pozyskanie stosownych zgód (opinia Rzecznika Praw Dziecka i zgoda Wojewody Pomorskiego). Powoduje to znaczącą niepewność co do tej inwestycji, jednakże nie zmienia faktu jej konieczności.

W naszej ocenie, na podstawie dotychczasowych doświadczeń, jak również rokowań na rozwój pieczy rodzinnej w przyszłości, uważamy, że niewielka placówka wypełni lukę w systemie, pozwoli na niezwłocznie wykonywanie postanowień Sądu oraz zapewni profesjonalną opiekę dzieciom, które nie mogą wychowywać się we własnym środowisku rodzinnym.

STRUKTURA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE KARTUSKIM W 2023 ROKU

Pieczą zastępczą, niezależnie od swojej formy – rodzinną, rodzinną zawodową czy instytucjonalną – zgodnie z przepisami zapewnia dzieciom całodobową opiekę, ale także pracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny pochodzenia, przygotowanie do godnego samodzielnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich i serdecznych relacji, zaspokajanie potrzeb emocjonalnych. Zadania te, mimo, że dość oczywiste, są bardzo trudne w codziennej praktyce. Dzieci trafiające do pieczy zastępczej, o czym była już mowa, często mają

zaburzenia sfery psychicznej, choroby somatycznie i niepełnosprawności, zaburzenia przywiązania. Trudności te powodują, że nie jest zarówno opiekunów zastępczym w rodzinnej pieczy zastępczej, jak i wychowawcom i pracownikom placówek w instytucjonalnej – nie jest łatwo nawiązać dobrych, bezpiecznych relacji z wychowankami, wpierać ich rozwoju we wszystkich aspektach i jednocześnie rozumieć i poumieszczać ich dotychczasowe zranienia. Trudna historia dzieci znajduje często odzwierciedlenie w niezrozumiałych dla osób postronnych zachowaniach agresywnych, często wycelowanych w osoby chcące pomóc – opiekunów i wychowawców, pojawia się autoagresja, demoralizacja. Placówki opiekuńczo-wychowawcze zatrudniają pracowników, którzy po zakończonym dyżurze idą do własnego domu, własnej rodziny. Natomiast rodziny zastępcze zapraszają przyjmowane dzieci do własnych domów, do własnej rodziny, tym samym następuje interakcja i nawiązuje się więź (nie zawsze pozytywna) nie tylko pomiędzy opiekunami a dzieckiem, ale również pomiędzy dziećmi rodziny zastępczej oraz innymi domownikami jeśli tacy są. Rodzi to rozmaite konflikty, lęk o własne dzieci i narażenie ich na traumatyzujący wpływ doświadczeń przyjmowanych dzieci, a także sprawia, że czasem trudno zachować tzw. higienę psychiczną. Placówka opiekuńczo-wychowawcza pracuje na zasadzie dyżurów poszczególnych wychowawców, z których każdy kończąc dyżur udaje się do własnego miejsca zamieszkania i do własnych zajęć, co pozwala na „złapanie psychicznego oddechu”, zdystansowanie się od problemów i możliwość spojrzenia na sytuację wychowanka z innej perspektywy. Ponadto, placówka daje możliwość jednoczesnego umieszczenia kilkorga dzieci naraz, co jest istotne przy stosowaniu zasady nierozdzielania rodzeństw. W związku z powyższym, należy zaplanować powstanie niewielkiej placówki o wysokim stopniu wyspecjalizowania personelu, celem umożliwienia pilnego zabezpieczenia dzieci w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Zamysł ten odbiega od ogólnopolskiego trendu deinstytucjonalizacji, jednakże odpowiada na lokalne potrzeby powiatu w tym zakresie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach opierając się zarówno na własnych doświadczeniach i rokowaniach na przyszłość, ale także obserwując tendencje ogólnopolskie przyszłość pieczy zastępczej widzi w koegzystencji i sprawnej kooperacji pieczy rodzinnej i instytucjonalnej, celem zapewniania jak najlepszej opieki dzieciom pozbawionym troski własnych rodziców. Strukturę liczbową rodzinnej pieczy zastępczej obrazuje tabela nr 5.

Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych w powiecie kartuskim w latach 2012 - 2023

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Rodzina zastępcza spokrewniona	32	31	32	29	32	26	28	29	40	42	45	45
2	Rodzina zastępcza niezawodowa	30	38	37	38	39	32	35	30	34	37	38	37
3	Rodzina zastępcza zawodowa	3	7	9	9	11	10	10	12	10	14	12	10
4	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	5	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2
5	Rodzinny dom dziecka	2	2	3	3	3	5	6	6	8	7	9	9
OGÓLEM		72	80	83	81	87	75	81	78	93	101	105	103

Jak wynika z tabeli największą grupę stanowią rodziny niezawodowe i spokrewnione. Strukturę rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia wykres nr 4.

Wykres 4. Procentowy udział poszczególnych form w pieczy zastępczej rodzinnej w roku 2023

Powiat Kartuski jest otwarty na profesjonalizację pieczy zastępczej – zawieranie umów o świadczenie usług jako zawodowa rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka, podnoszenia kompetencji poprzez liczne szkolenia i warsztaty, zapobieganie wypaleniu - zgodnie z Programem rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kartuskim. Profesjonalizacja rozumiana jako przechodzenia w kierunku zawodowych form rodzinnej pieczy w miejsce niezawodowych i spokrewnionych podnosi jakość opieki (ze względu na wyższy poziom wymagań, konieczność podnoszenia kompetencji, większą ilość narzędzi po stronie organizatora zachęcających do podnoszenia jakości pracy na zasadzie relacji pracodawca – pracownik, w miejsce relacji opierającej się na świadczeniu usługi w formie dobroczynności) zmiana na korzyść jakości opieki nad dziećmi, jednakże w małym stopniu zwiększa realnie ilości miejsc (jedynie w sytuacji przekształceń z zawodowej rodziny w rodzinny dom dziecka).

Kolejnym istotnym aspektem jest wiek opiekunów zastępczych – w ocenie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej najefektywniejsza jest opieka sprawowana przez osoby w wieku 40 – 55 lat, ze względu na stosunkowo duże doświadczenie życiowe, przy jednoczesnym dobrym stanie zdrowia i kondycji psychofizycznej. Kandydaci młodszy najczęściej mają mniej cierpliwości oraz zrozumienia dla stanów psychicznych dzieci, ponadto, z oczywistych względów sami mają małe dzieci, co uniemożliwia sprawowanie opieki nad nastolatkami. Utrzymuje się tendencja do umieszczania starszych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych mimo, że doświadczenia pokazują, że jest to wiek szczególnej wrażliwości i o wysokich potrzebach indywidualnego kontaktu (znaczące sukcesy wychowawcze odnoszą opiekunowie z rodzinnych domów dziecka przyjmujący do opieki nastolatki). Strukturę wieku opiekunów zastępczych pokazuje poniższa tabela nr 6.

Tabela 6. Struktura wieku rodziców zastępczych

Lp.	Wiek	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Rodzinny dom dziecka	Razem
1	Do 21 lat	0	0	0	0	0	1
2	22-30	1	1	1	0	0	2
3	31-40	0	13	1	0	0	8
4	41-50	10	6	3	0	6	22
5	51-60	11	16	7	1	3	43
6	61-70	18	1	0	0	0	19
7	Powyżej 71 lat	6	1	0	0	0	8

Jak wynika z tabeli wiek opiekunów zastępczych podnosi się i większość stanowią osoby pomiędzy 41 a 60 rokiem życia, co przekłada się znacząco na jakość sprawowanej opieki ze względu na stan zdrowia i ogólną sprawność psychofizyczną. Ponadto, niezależnie od formy pieczy zastępczej, opiekunowie zgłaszają potrzebę zakończenia sprawowania opieki zastępczej ok. wieku emerytalnego, tj. 60 – 65 roku życia. Tym samym, przy takiej strukturze wieku jaka jest aktualnie, należy brać pod uwagę ilość lat do pełnoletności/samodzielności wychowanka planując umieszczenie.

Największą grupę wiekową dzieci trafiających do pieczy stanowiły dzieci w wieku 7–13 lat. Wydaje się, że jest to czas, kiedy dzieci rozpoczynają naukę szkolną, rozpoczyna się okres dojrzewania, i kompetencje rodziców, którzy wcześniej jakoś radzili sobie z opieką, wyczerpują

się. Ponadto, w tym wieku poszerza się środowisko społeczne dzieci i ewentualne deficyty domu rodzinnego są zauważane przez więcej instytucji. Jest to o tyle niepokojące, że jest to wiek dużej wrażliwości emocjonalnej dzieci, potrzeby indywidualnego kontaktu oraz kształtowania się osobowości i postaw w oparciu o doświadczenia w środowisku zewnętrznym. Są to dzieci, które nie mają już szans na adopcję, a rodzice biologiczni nie są szczególnie zainteresowani ich powrotem do domu rodzinnego. Często są to ludzie jeszcze stosunkowo młodzi i zdarza się, że zamiast podjąć intensywne działania na rzecz powrotu dzieci z pieczy, powołują do życia kolejne dzieci i brak zainteresowania sprawami starszych dzieci usprawiedliwiają koniecznością opieki nad niemowlęciem. Sytuacja taka psychologicznie jest tragiczna dla dzieci przebywających w pieczy – oto pojawia się rodzeństwo, które powinno kochać, natomiast dominującym uczuciem jest rozpacz i zazdrość o miejsce niemowlęcia w rodzinie. Strukturę wieku dzieci w pieczy zastępczej obrazuje poniższa tabela nr 7.

Tabela 7. Struktura wieku dzieci w pieczy zastępczej w powiecie kartuskim – stan na 31.12.2023 r.

Lp.	Wiek dziecka	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Rodzinny dom dziecka	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Razem
1	Do 3 lat	6	13	3	5	4	0	31
2	4 - 6	9	3	6	2	5	0	25
3	7-13	34	15	9	0	36	24	118
4	14-17	22	18	6	0	13	30	89
5	18-24	9	5	1	0	6	3	24

Jak wspomniano wcześniej, dużą trudność stanowi brak kandydatów do sprawowania opieki nad licznymi rodzeństwami. W roku 2023 właściwie brak jakichkolwiek kandydatów poza spokrewnionymi z dziećmi. W powiecie dominuje model rodziny zastępczej opiekującej się 1 dzieckiem (jest to aż 51 rodzin). Najczęściej są to rodziny, które podjęły się tej funkcji z powodów losowych – spokrewnione wg definicji ustawowej lub sprawujące opiekę nad dzieckiem z dalszej rodziny, mające status rodziny niezawodowej. Rodziny takie rzadko deklarują rozszerzenie swojej działalności i przyjęcie do opieki większej ilości dzieci. Strukturę rodzin wg ilości dzieci pod opieką ukazuje poniższa tabela nr 8.

Tabela 8. Struktura rodzin zastępczych wg ilości dzieci przebywających w pieczy w 2023 roku

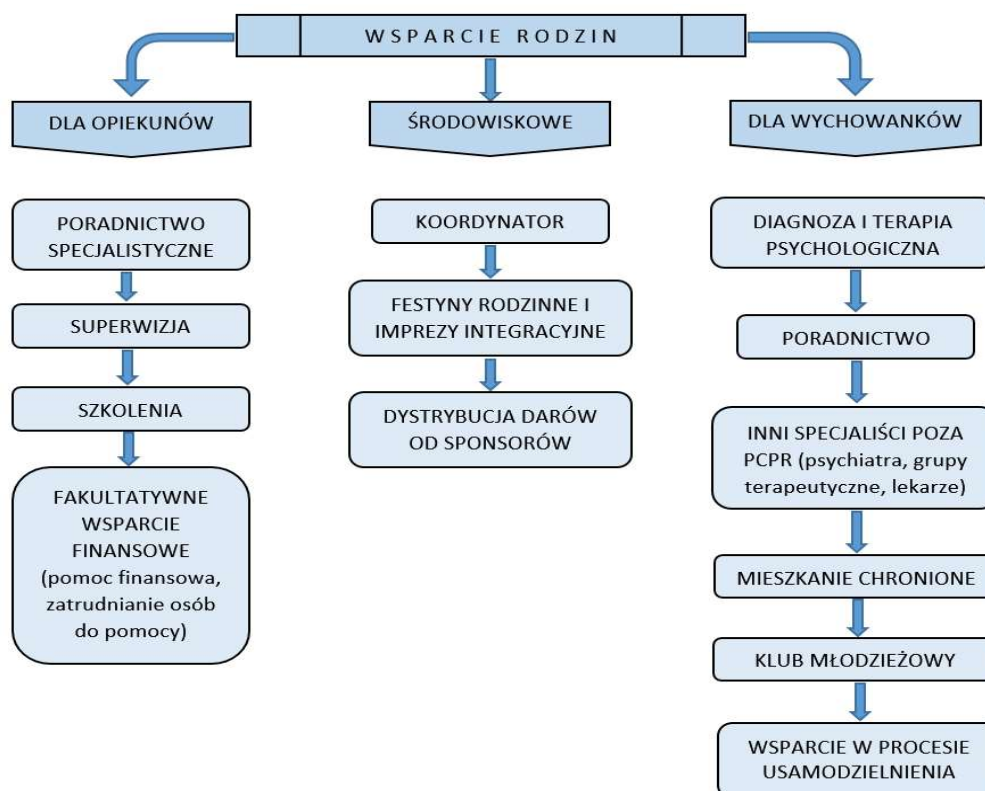
Lp.	Liczba dzieci	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Rodzinny dom dziecka	Razem
1.	* bez dziecka	0	0	0	0	0	0
2.	z 1 dzieckiem	25	24	2	0	0	51
3.	z 2 dziećmi	12	9	3	0	0	24
4.	z 3 dziećmi i więcej	8	4	5	2	9	28

* rodziny oczekujące na przyjęcie dziecka

Wsparcie dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Ze względu na wysoki poziom zaburzeń prezentowanych przez dzieci trafiające do pieczy, trudności w kontakcie i budowaniu spójnego frontu wychowawczego z rodzicami biologicznymi oraz trudności pozostające po stronie opiekunów zastępczych (m. in. zagrożenie wypaleniem, wiek i wynikające z niego pogorszenie stanu zdrowia, stres itp.) konieczne jest stałe wspieranie zarówno opiekunów zastępczych w pełnionej funkcji jak i niwelowanie negatywnych skutków wychowywania się w niesprzyjającym środowisku u dzieci.

Wsparcie rodzin zastępczych realizowane jest poprzez następujące działania:

Wsparcie dla rodzin zastępczych można podzielić na 2 główne grupy – wsparcie finansowe w postaci rozmaitych świadczeń fakultatywnych oraz wsparcie merytoryczne poprzez podnoszenie ich kompetencje, organizację różnego rodzaju pomocy, towarzyszenie im w trudnych sytuacjach.

W roku sprawozdawczym kontynuowano realizację świadczeń fakultatywnych na wniosek rodzin zastępczych. Za najcenniejszą formę pomocy opiekunowie zastępczy uznają zatrudnianie osób do pomocy przy wychowaniu i pracach gospodarskich, w sytuacji konieczności – więcej niż 1 takiej osoby. Rozwiązanie to przynosi bardzo dobre efekty w zakresie przeciwdziałania wypaleniu u opiekunów oraz znacząco podnosi jakość sprawowanej opieki. W roku sprawozdawczym właściwie żaden wniosek nie spotkał się z odmową, w znakomitej większości przyznawano również pomoc we wnioskowanym wymiarze.

Bardzo pomocnym narzędziem okazała się możliwość zatrudniania współmałżonka jako „osoby do pomocy przy wychowaniu i pracach gospodarskich”, bądź dodatkowej osoby z zewnątrz. Kontynuowanym działaniem było zwiększenie ilości osób do pomocy w wychowaniu i pracach gospodarskich, w zależności od ilości dzieci i nasilenia trudności. Rozwiązanie to przyniosło bardzo dobre efekty w zakresie przeciwdziałania wypaleniu u opiekunów oraz znacząco podniosło jakość sprawowanej opieki.

Kolejnym narzędziem przeciwdziałania wypaleniu i wspierania opiekunów zastępczych jest możliwość korzystania przez nich z czasowego niesprawowania opieki nad przyjętymi dziećmi, potocznie zwana „urlopem” i powierzania na ten okres opieki innym rodzinom, tzw. „pomocowym”. Ze względu na ogólny brak miejsc w pieczy zastępczej, zorganizowanie dużej ilości rodzin pomocowych jest trudne dla organizatora pieczy, w związku z tym rodziny pomocowe organizowane są wyłącznie dla dzieci młodszych (do 5 roku życia). Od dwóch lat naszą propozycją jest to, że starsze dzieci wyjeżdżają na kolonie i obozy. W 2023 roku w koloniach zorganizowanych i sfinansowanych ze środków powiatu uczestniczyło 46 dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością. Wyjazd był szczególnie atrakcyjny – transport pozostawał po stronie organizatora, wypoczynek był zorganizowany w trzech lokalizacjach atrakcyjnych turystycznie, obfitował w wycieczki, jak również program profilaktyczny. Rozwiązanie to wydaje się być skuteczne i bezpieczne. Dzięki temu organizator pieczy zastępczej realizuje ustawowy obowiązek zapewnienia opieki dzieciom podczas czasowego niesprawowania opieki w związku z wypoczynkiem, opiekunowie zastępczy są pewni co do warunków i zasad tego wypoczynku, a dzieci mają okazję wyjechać w atrakcyjne miejsca i spędzić czas w towarzystwie rówieśników.

Wyjazdy te traktujemy jednocześnie jako praktyczny trening umiejętności społecznych, dzięki profesjonalnemu przygotowaniu wychowawców na koloniach.

Superwizja dla rodzin zastępczych cieszy się popularnością i po kilku latach jest uznaną formą pomocy. W roku 2023 w spotkaniach uczestniczyła stała grupa 10 – 20 osób. W roku 2024 planuje się rozdzielenie superwizji dla zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, a osobno dla spokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych. Pomysł ten, choć kosztowny, wydaje się trafiony, ponieważ pozwala na lepsze i bardziej adekwatne dopasowanie treści i sposobu przekazu do odbiorców. Ważnym elementem wspierania rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka są szkolenia i spotkania superwizyjne.

W roku 2023 odbyło się 8 takich spotkań, w których uczestniczyło łącznie około 180 osób (niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach, stąd liczba ta nie pokrywa się z ogólną liczbą opiekunów zastępczych). Tematy szkoleń były odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłaszane przez rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, zarówno w toku rozmów z koordynatorami jak i w formie ankiet. Szczegółności były to: praca terapeutyczna z dzieckiem FAS, problemy w wieku dojrzewania, zaburzenia psychiczne u dzieci i młodzieży, rozwój psychoseksualny dziecka itp.

Od roku 2024 planuje się wprowadzenie nowej formy pomocy w postaci grupy edukacyjno-terapeutycznej przeciwdziałającej wypaleniu w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej.

Szczegółową tematykę szkoleń, osoby prowadzące oraz ilość uczestników poszczególnych zajęć odzwierciedla poniższa tabela.

Tabela 9. Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2023 roku

Lp.	Temat szkolenia	termin	Adresaci szkolenia	Prowadzący	Liczba osób
1	Warsztat edukacyjny trening uważności jako metoda obniżenia napięcia w rodzinie w sytuacji izolacji społecznej w oparciu o techniki mindfulness.	25-26.2-2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD	Michał Muszytowski - trener	35
2	Okres dojrzewania-trudności i wyzwania. Profilaktyka zaburzeń psychicznych.	21.6.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Maciej Dębski – socjolog Fundacja Dbam o swój zasięg - Gdynia	38
3	Zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	19.9.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD, koordynatory rpz, pracownicy socjalni OPS.	Daniel Mróz – Ekspert w przeciwdziałaniu przemocy. Fundacja Feniks - Rzeszów	45
4	Trening umiejętności wychowawczych w pieczy zastępczej.	20.9.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek - – pedagog, trener.	17

5	Usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej.	4.10.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD, wychowawcy POW.	Małgorzata Robaczek – pedagog, trener.	15
6	Trening umiejętności wychowawczych w pieczy zastępczej.	25.10.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek – pedagog, trener.	10
7	Praca z dzieckiem z zespołem FASD.	8.11.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek – pedagog, trener.	8
8	Trening umiejętności wychowawczych w pieczy zastępczej.	15.11.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek – pedagog, trener.	12
Razem					180

ROLA KOORDYNATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Koordinatory rodzinnej pieczy zastępczej są osobami „pierwszego kontaktu” dla rodzin zastępczych. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach w roku 2023 było zatrudnionych na tym stanowisku 8 osób w wymiarze odpowiadającym 7,5 etatu (1 osoba na ½ etatu). Koordinatory nie przekraczają ustawowego limitu opieki nad 15 rodzinami zastępczymi lub rodzinnymi domami dziecka. Doświadczenie pokazuje, że jest to ważna forma pomocy, chętnie przyjmowana przez zainteresowanych. Ze względu na specyfikę zadań ważne jest, aby koordinatorzy nawiązywali długoterminową współpracę z PCPR tak, aby przez dłuższy czas ta sama osoba współpracowała z każdą rodziną. Dzięki temu zawiązuje się wzajemne zaufanie i serdeczna współpraca dająca rodzinom poczucie bezpieczeństwa i możliwość zwracania się z codziennymi sprawami do przydzielonej im konkretnej osoby. Opieka koordynatora obejmuje również wychowanków usamodzielniających się po 18 roku życia - mogą korzystać z poradnictwa i specjalistycznego wsparcia.

Aktualnie koordynacją objęte są wszystkie rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Koordinatory charakteryzują się wysokim poziomem kompetencji zawodowych oraz predyspozycjami osobistymi, które również sukcesywnie podnoszą. Działania takie wspiera pracodawca poprzez umożliwienie uczestnictwa w szkoleniach w godzinach pracy, delegacje, dofinansowania, urlopy szkoleniowe. Oprócz indywidualnych dofinansowań do długoterminowych szkoleń oraz studiów wyższych, PCPR umożliwił (również finansowo) udział w jednodniowych szkoleniach i konferencjach naukowych.

Znacząco na jakość pracy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej wpłynęła zmiana warunków lokalowych. Aktualnie każda z psychologek dysponuje osobnym gabinetem. Koordinatory pracują w dwóch przestronnych pokojach, każdy posiada własne stanowisko pracy dostosowane

do wykonywanych obowiązków. Ponadto Zespół dysponuje pomieszczeniem świetlicowym wyposażonym w aneks kuchenny. Pomieszczenie to wykorzystywane jest w dużej mierze na posiedzenia zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci, spotkania rodziców biologicznych z dziećmi oraz narady zespołu. Ponadto z pomieszczenia popołudniami korzysta Klub Młodzieżowy „Tornado”. Strukturę wykształcenia i kompetencji koordynatorów przedstawia tabela nr 10.

Tabela 10. Struktura wykształcenia, kwalifikacji, czasu pracy i ilości objętych rodzin przez koordynatorów

Koordynatorzy w Zespole rodzinnej pieczy zastępczej PCPR		
Wykształcenie	Zatrudnienie	Ilość rodzin
Pedagog – pracownik socjalny	1 etat	8
Pedagog – psychotraumatolog	1 etat	13
Pedagog – trener	1 etat	15
Pedagog	1 etat	14
Pracownik socjalny	1 etat	13
Etnograf	1 etat	11
Pedagog	1 etat	9
Pedagog- psychotraumatolog	Umowa- zlecenie – ½ etatu	8

DEFICYTY DZIECI TRAFIAJĄCYCH DO PIECZY – TRUDNOŚCI OPIEKUNÓW

Większość dzieci trafiających do pieczy zastępczej przejawia szereg zaburzeń i zakłóceń w rozwoju. Nie są to pojedyncze deficyty, tylko kompleksowe zaburzenia – np. niepełnosprawność intelektualna współwystępująca z zaburzeniami potraumatycznymi i zaburzeniami przywiązania, co dodatkowo utrudnia ich diagnozę i terapię. Znaczące dla specjalistycznej pomocy dla dzieci w pieczy zastępczej jest ujęcie w ostatnich rewizjach klasyfikacji DSM (amerykańska) i ICD (europejska) wreszcie tzw. complex PTSD. Jest to o tyle znaczące, że wreszcie zwrócono uwagę na fakt, że traumy wczesnodziecięce i relacyjne rzadko mają pojedynczy charakter, uderzają w bazalną tożsamość człowieka i dlatego wymagają odrębnej jednostki nozologicznej, która obejmie spektrum objawów. Jednakże jest to dopiero krok ku diagnozie, ponieważ ICD rewizja 11 obowiązuje, jednakże nie jest przetłumaczona na język polski

i służy jedynie do raportowania przyczyn chorób i zgonów a nie ma jeszcze szerszego zastosowania w diagnozie i leczeniu. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na organizatora pieczy obowiązek gromadzenia informacji dotyczących dziecka mającego trafić do środowiska zastępczego. Realizacja tego obowiązku napotyka na wiele zewnętrznych trudności – np. placówki służby zdrowia zasłaniają się tajemnicą medyczną i nie udostępniają dokumentacji medycznej dziecka, Sąd w prowadzonym postępowaniu opiekuńczym posiada w większości informacje dotyczące rodzica i dysfunkcji w jego funkcjonowaniu, natomiast niewiele informacji związanych bezpośrednio z sytuacją dziecka, ośrodki pomocy społecznej również mają informacje przydatne do realizacji swoich zadań. Powoduje to sytuację, że prawie niemożliwe jest ustalenie potrzeb psychicznych i emocjonalnych dziecka tuż przed umieszczeniem w pieczy. Żadna z jednostek nie przeprowadza też wymaganej ustawowo diagnozy psychofizycznej dziecka. Brakuje głębokiej i trafnej informacji na temat dotychczasowej sytuacji osobistej i rodzinnej.

Diagnozy sytuacji rodziny sporządzane przez asystentów czy kuratorów dotyczą w znaczącym stopniu sytuacji socjalnej, natomiast nie zawierają szczegółowych informacji o historii rodziny, genogramie, więziach i zaburzeniach emocjonalnych.

W związku z tym, diagnoza (tzw. diagnoza psychofizyczna dziecka) jest sporządzana dopiero po umieszczeniu dziecka w pieczy, na podstawie badania psychologicznego, wywiadu z opiekunami oraz rodzicami dziecka, jeśli są dostępni. Diagnoza taka jest jednakże obarczona błędem, ponieważ na wynik badania ma wpływ sytuacja odebrania dziecka ze środowiska rodzinnego, tym samym nie jest możliwe określenie jego wyjściowego stanu psychicznego oraz poziomu rozwoju. Powoduje to, że plan pomocy dziecku sporządzany jest na bieżąco i „na gorąco” dopiero w toku codziennego funkcjonowania i obserwacji opiekuna zastępczego, a nie może być opracowany wcześniej, aby dziecko mogło szybko otrzymać skuteczną pomoc terapeutyczną. Tak jak w poprzednich latach, mimo szeroko zakrojonych akcji informacyjnych i wysokiego poziomu świadomości społecznej, nadal najczęściej występującym zaburzeniem są nasilone deficyty wynikające ze spektrum FAS – zarówno somatyczne (niedobór wagi i wzrostu, wolniejszy rozwój fizyczny, wady serca i inne), jak i psychologiczne (niepełnosprawność intelektualna, zaburzenia emocjonalne, trudności w funkcjonowaniu społecznym).

U starszych dzieci pojawiają zaburzenia potraumatyczne (w tym PTSD complex), które często w przeszłości były źle rozpoznane i leczone (np. skutki przemocy domowej jako ADHD). Zaburzenia te mają postać niepokoju psychoruchowego, nadpobudliwości z deficytem uwagi (u nastolatków przejawiającą się poprzez zachowania opozycyjno-buntownicze), obniżenia

sprawności intelektualnej, oznak demoralizacji, depresji młodzieńczej. Często pojawiają się zachowania ryzykowne, nieadekwatne do wieku zachowania seksualne, specyficzne zaburzenia umiejętności szkolnych, autoagresja. Zaburzenia te często były diagnozowane jako zaburzenia zachowania usprawiedliwiające np. przemoc ze strony dorosłych, a nie zostało zauważone że są one skutkiem a nie przyczyną. W związku z tym zamiast fachowej pomocy dzieci były obwiniane – w sytuacjach ekstremalnych nawet za alkoholizm rodziców.

Właściwie wszystkie dzieci przyjęte w ostatnich latach do pieczy prezentują znacząco zaburzone więzi w połączeniu z deficytami zdrowotnymi. Schorzenia somatyczne wynikają zarówno z chorób, jak i z zaniedbań opiekuńczych we wczesnym okresie rozwoju (brak szczepień o czasie, brak adekwatnej opieki medycznej, częste infekcje wynikające np. z występującej próchnicy lub nieodpowiedniej higieny), wreszcie trwałe uszkodzenia będące skutkiem przemocy. Wiele zaburzeń występuje łącznie.

Dzieci w pieczy zastępczej wymagają szczegółowej diagnozy, zarówno psychologiczno-pedagogicznej jak i medycznej oraz szerokiej opieki specjalistycznej.

POMOC SPECJALISTYCZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY PRZEBYWAJĄCEJ W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ze względu na przejawiane zaburzenia i deficyty, istnieje konieczność specjalistycznej pomocy terapeutycznej blisko miejsca zamieszkania dla dzieci i młodzieży. Pomoc ta jest realizowana w postaci konsultacji psychologicznych, psychiatrycznych, socjoterapii (Klub Młodzieżowy).

Aktualnie w PCPR w Kartuzach pracuje 3 psychologów w łącznym wymiarze 2,5 etatu. Prowadzą terapie indywidualną, ale również diagnozę psychofizyczną oraz diagnozę kandydatów oraz istniejących rodzin zastępczych (zgodnie z ustawą - co 2 lata). Tym samym poprawiła się znacząco dostępność do terapii, natomiast potrzeby w tym zakresie nadal są duże.

Wypracowano dobrą współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kartuzach, dzięki czemu diagnoza pod kątem trudności szkolnych odbywa się szybko i sprawnie, przychylnie rozpatrywane są wnioski o nauczanie indywidualne czy specjalne, jeśli sytuacja tego wymaga.

Nawiązano współpracę z prywatnym gabinetem psychiatry dziecięcego, w związku z czym w sytuacjach pilnych dzieci otrzymują wizytę w ciągu kilku dni do tygodnia. Niestety są to wizyty odpłatne. Do czerwca 2023 roku wizyty te były finansowane w ramach grantu POMORSKIE DZIECIOM. Jak wspomniano wyżej, w ramach realizowanych projektów, dzieci i młodzież są

objęte pomocą psychologiczną, pedagogiczną, socjoterapeutyczną i inną w zależności i adekwatnie do potrzeb.

Zakres udzielanej pomocy oraz ilość dzieci korzystających pokazuje kolejna tabela nr 11.

Tabela 11. Ilość dzieci pozostających pod stałą opieką specjalistyczną

Lp.	Specjalista/obszar pomocy	Ilość dzieci
1	Psycholog/psychoterapeuta	40
2	Psychiatra	29
3	Hospitalizacja psychiatryczna	1
4	Neurolog	16
5	Endokrynolog	4
6	Rehabilitacja ruchowa	30
7	Inne	35

KLUB MŁODZIEŻOWY DZIAŁAJĄCY PRZY POWIATOWYM CENTRUM POMOCY RODZINIE W KARTUZACH

Od 2015 roku działa przy PCPR w Kartuzach Klub Młodzieżowy, którego działalność opiera się całkowitej bezwarunkowej akceptacji uczestników, nie ma możliwości bycia relegowanym np. za złe zachowanie, nieobecności itp. Aktualnie w Klubie jest 25 dzieci z pieczy rodzinnej i instytucjonalnej. Klub prowadzony jest przez 3 trenerów. W czasie spotkań rytuałem jest wspólnie przyrządzany poczęstunek, rozmowy „o życiu”, wspólne gry i zabawy, treningi interpersonalne, warsztaty podnoszące kompetencje społeczne, ale też atrakcyjne spędzanie czasu poprzez wyjazdy do kina, na basen, do muzeów. Klub jest finansowany ze środków własnych PCPR oraz pozyskiwanych środków zewnętrznych. W latach 2020 – 2023 były to dwa projekty unijne – grant POMORSKIE DZIECIOM i projekt POKOLENIA. Dzięki tym środkom wzbogacono działalność Klubu o atrakcyjne wyjazdy, stanowiące jednocześnie trening umiejętności społecznych dla uczestników:

1. Wyjazd integracyjny do Wieżycy - Centrum Aktywnego Wypoczynku Koszałkowo.
2. Wyjazd integracyjny do Gdańska - Centrum Gier i Zabaw U7.
3. Wyjazd integracyjny 4-dniowy z przelotem samolotem liniami LOT do Warszawy - wyjazd ten miał na celu pokazanie młodzieży zasad panujących na lotnisku, odprawy

itp. Trenerzy chcieli, aby w przyszłości młodzież chcącą podjąć pracę za granicami kraju nie była zablokowana niemożnością odbycia podróży czy lękiem.

4. Wyjazd do Gdańska - Teatr Szekspirowski.
5. Wyjazd do Stężycy - Klub sportowy Radunia.
6. Wyjazd do Kiełpina - spływ kajakowy rzeką Radunia.
7. Warsztaty kulinarne w Pizzerii Mondo - Kartuzy.
8. Wyjazd integracyjny do Gdańska - park trampolin JUMPCITY.
9. Wyjazd integracyjny do Gdyni - Centrum Handlowe Riviera - realizacja bonów.
10. Wyjazd integracyjny 3-dniowy do Sopotu do Hotelu Radisson Blu.
11. Wyjazd integracyjny 3-dniowy do Wrocławia.

Oprócz wyjazdów na bieżąco odbywały się zajęcia socjoterapeutyczno-światlicowe, na które również zapraszano specjalistów z różnych dziedzin, np. pracownika socjalna, edukatora seksualnego, profilaktyka uzależnień behawioralnych, specjalistę HR od kreowania wizerunku u pracodawcy. Ideą Klubu jest wytworzenie pozytywnej więzi pomiędzy uczestnikami a prowadzącymi, zbudowanie wzajemnego zaufania oraz wytworzenie atmosfery zrozumienia i akceptacji. Ma to służyć dobrej współpracy osób usamodzielniających się z pracownikami tutejszego Centrum i zabezpieczyć potrzebę bycia w kontakcie z dorosłą, dojrzałą osobą w sytuacji naturalnego w okresie dojrzewania konfliktu z opiekunami zastępczymi. Na początek roku 2024 zaplanowano konkurs wśród uczestników na nazwę Klubu.

PROMOCJA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

Od kilku lat obserwowany jest znaczący spadek zainteresowania pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, co przekłada się na bardzo małą liczbę nowych kandydatów, tym samym brak miejsc i przepełnienie w istniejących rodzinach. W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego organizowano kampanie promocyjne w mediach społecznościowych, aktywny jest również funpage PCPR na bieżąco aktualizowany, co ma na celu pokazywanie codzienności pieczy zastępczej i tym samym wskazywanie na wagę tego obszaru w życiu społecznym.

Wydrukowano plakaty, ulotki i kalendarze, które rozdystrybuowano w jednostkach współpracujących. Zorganizowano rodzinny festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego i Dnia Dziecka w Kaszubskim Parku Miniatur w Stryszej Budzie z atrakcjami, możliwością zwiedzania parku oraz poczęstunkiem oraz spotkanie mikołajkowe w postaci spotkania połączonego z seansem kinowym oraz prezentami dla najmłodszych w Kartuskim Centrum

Kultury. Oczywiście ważną częścią były prezenty od Św. Mikołaja zakupione za środki przekazane przez Zarząd Powiatu Kartuskiego oraz pozyskane od sponsorów.

Regularnie zamieszczano informację o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej na stronie internetowej PCPR oraz funpage. Pod koniec roku zamieszczono baner informacyjny na płocie przed budynkiem PCPR.

Na rok 2024 zaplanowano dodatkowe działania promocyjne – zwiększenie obecności w mediach lokalnych i społecznościowych, dzień otwarty w PCPR, dystrybucję plakatów i ulotek.

DZIECI POCHODZĄCE Z POWIATU KARTUSKIEGO PRZEBYWAJĄCE W PIECZY ZASTĘPCZEJ POZA POWIATEM

W okresie sprawozdawczym 27 dzieci z terenu powiatu kartuskiego przebywało w pieczy zastępczej rodzinnej na terenie innego powiatu, natomiast 2 dzieci przebywało w regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej oraz 1 dziecko w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Jednakże, aż 65 dzieci z innych powiatów przebywało w zastępczych formach opieki w powiecie kartuskim, co obrazuje tabela nr 12.

Tabela 12. Liczba dzieci z innych powiatów przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu kartuskiego w roku 2023

Lp.	Miejsce pochodzenia dziecka	Pieczna rodzinna	Pieczna instytucjonalna	Razem
1	Gmina Miasta Gdańska	13	-	13
2	Gmina Miasta Gdyni	5	-	5
3	Miasto Sopot	1	-	1
4	Miasto Kraków	1	-	1
5	Miasto Łódź	3	-	3
6	Miasto Słupsk	1	3	4
7	Powiat Wejherowski	13	3	16
8	Powiat Kościerski	3	-	3
9	Powiat Zgierski	1	-	1
10	Powiat Gdański	2	-	2
11	Powiat Lęborski	2	-	2
12	Powiat Starogardzki	-	-	-
13	Powiat Ostródzki	-	-	-
14	Powiat Pucki	4	-	4
15	Powiat Malborski	-	-	-
16	Gmina Miasta Siemianowice Śląskie	4	-	4
17	Powiat Sławieński	1	-	1

18	Miasto Bydgoszcz	-	1	1
19	Powiat Tczewski	-	4	4
Razem		54	11	65

Powiat prowadzący rodzinne formy opieki lub placówki opiekuńczo-wychowawcze przyjmujący dziecko z innego powiatu zawiera porozumienie w sprawie jego pobytu i wysokości wydatków na jego utrzymanie. Dochód z porozumień pomiędzy ww. powiatami w roku 2023 wyniósł 2 237 761,15 zł, co obrazuje tabela nr 13.

Tabela 13. Dochody z porozumień pomiędzy powiatami w roku 2023

Lp.	Miejsce pochodzenia dziecka	Pieczą rodzinną kwota zwrotu	Pieczą instytucjonalną kwota zwrotu	Razem
1	Gmina Miasta Gdańska	116 332,46 zł	-	116 332,46 zł
2	Gmina Miasta Gdyni	83 020,67 zł	-	83 020,67 zł
3	Miasto Sopot	59 251,16 zł	-	59 251,16 zł
4	Miasto Kraków	73 802,83 zł	-	73 802,83 zł
5	Miasto Łódź	98 322,18 zł	-	98 322,18 zł
6	Miasto Słupsk	47 395,32 zł	161 886,60 zł	209 281,92 zł
7	Powiat Wejherowski	542 392,72 zł	154 479,63 zł	696 872,35 zł
8	Powiat Kościerski	32 771,43 zł	-	32 771,43 zł
9	Powiat Zgierski	47 359,08 zł	-	47 359,08 zł
10	Powiat Starogard Gdański	20 312,74 zł	-	20 312,74 zł
11	Powiat Gdański	31 174,63 zł	-	31 174,63 zł
12	Powiat Lęborski	55 605,79 zł	-	55 605,79 zł
13	Powiat Pucki	147 696,43 zł	-	147 696,43 zł
14	Gmina Miasta Siemianowice Śląskie	182 672,17 zł	-	182 672,17 zł
15	Powiat Sławieński	10 218,00 zł	-	10 218,00 zł
16	Powiat Malborski	6 793,29 zł	-	6 793,29 zł
17	Powiat Tczewski	-	281 896,00 zł	281 896,00 zł
18	Miasto Bydgoszcz	-	71 594,00 zł	71 594,00 zł
19	Powiat Ostródzki	12 784,02 zł	-	12 784,02 zł
Razem		1 567 904,92 zł	669 856,23 zł	2 237 761,15 zł

Od stycznia 2012 roku zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

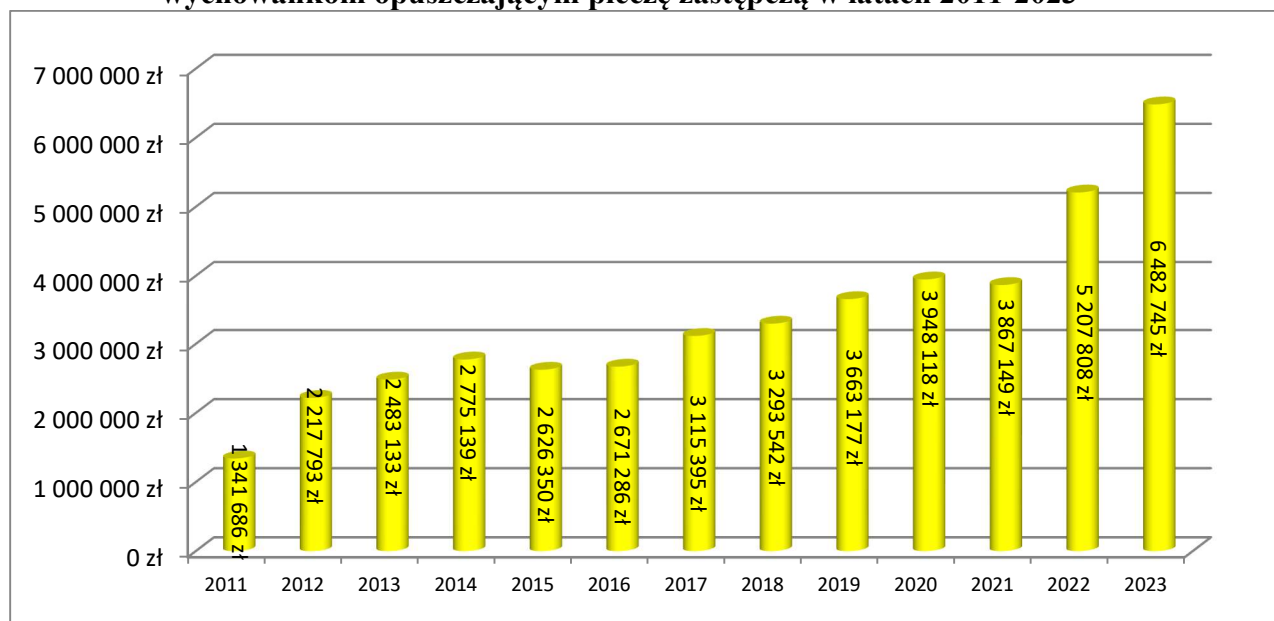
Uzyskane dochody od gmin przedstawia tabela nr 14.

Tabela 14. Dochody uzyskane z tytułu odpłatności gmin za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej w 2023 r.

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci	Kwota zwrotu	Rodzaj pieczy
1	Chmielno	15	146 891,50 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
2	Przodkowo	20	98 959,87 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
3	Sierakowice	36	464 424,28 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
4	Somonino	29	499 639,00 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
5	Stężycza	10	92 506,25 zł	piecza rodzinna
6	Sulęczyno	6	31 297,89 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
7	Kartuzy	76	758 733,24 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
8	Żukowo	68	689 630,08 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
Razem:			2 782 082,11 zł	

W roku sprawozdawczym obserwujemy duży wzrost wydatków na pieczę zastępczą, sytuacja taka była spowodowana znacznym zwiększeniem ilości dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (łącznie 59 dzieci). Wielkość udzielonej pomocy obrazuje wykres nr 5.

Wykres 5. Wielkość udzielonej pomocy rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w latach 2011-2023

Zakres udzielonej pomocy w ramach pieczy zastępczej przedstawia tabela nr 15.

Tabela 15. Struktura wypłaconych świadczeń na utrzymanie dziecka w rodzinnej pieczy i usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w roku 2023

Lp.	Forma pomocy	Liczba osób korzystających	Kwota wypłaconych świadczeń
1	Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w tym dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	114 rodzin 255 dzieci	3 098 006,71 zł
2	Świadczenie jednorazowe na pokrycie kosztów przyjmowanego dziecka	15 rodzin 28 dzieci	43 539,00 zł
3	Świadczenie jednorazowe lub okresowe z tytułu zdarzenia losowego	5 rodzin 16 dzieci	14 279,00 zł
4	Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	14 rodzin	226 768,11 zł
5	Świadczenie na remont	11 rodzin	53 800,00 zł
6	Środki finansowe na pokrycie niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	9 rodzin	13 120,00 zł
7	Świadczenie na utrzymanie dzieci w rodzinach pomocowych	7 dzieci	7 131,37 zł
8	Pomoc na usamodzielnienie*	15	106 707,00 zł
9	Pomoc na zagospodarowanie*	8	15 027,00 zł
10	Pomoc na kontynuowanie nauki*	35	200 746,25 zł
11	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych*	1	3 600,00 zł
12	Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka	23	1 344 681,30 zł
13	Wynagrodzenie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i pracach gospodarskich	31	1 113 664,35 zł
14	Wynagrodzenie rodzin pomocowych	3	3 646,44 zł
15	Szkolenia rodzin zastępczych	176	19 750,00 zł
16	Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	5 rodzin 11 dzieci	5 900,00 zł
17	Zorganizowanie kolonii dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na czas wypoczynku ich opiekunów.	48 dzieci	207 000,00 zł
Razem			6 477 366,53 zł
18	Finansowanie pobytu dzieci – obywateli Ukrainy umieszczonych w polskim systemie pieczy zastępczej	1 dziecko	5 378,00 zł
RAZEM			6 482 744,54 zł

*Wsparcie to obejmuje wychowanków pieczy rodzinnej i instytucjonalnej

Tabela 16. Wielkość przyznanej dotacji dla placówek opiekuńczo-wychowawczych w roku 2023 (stan na 31.12.2023 r.)

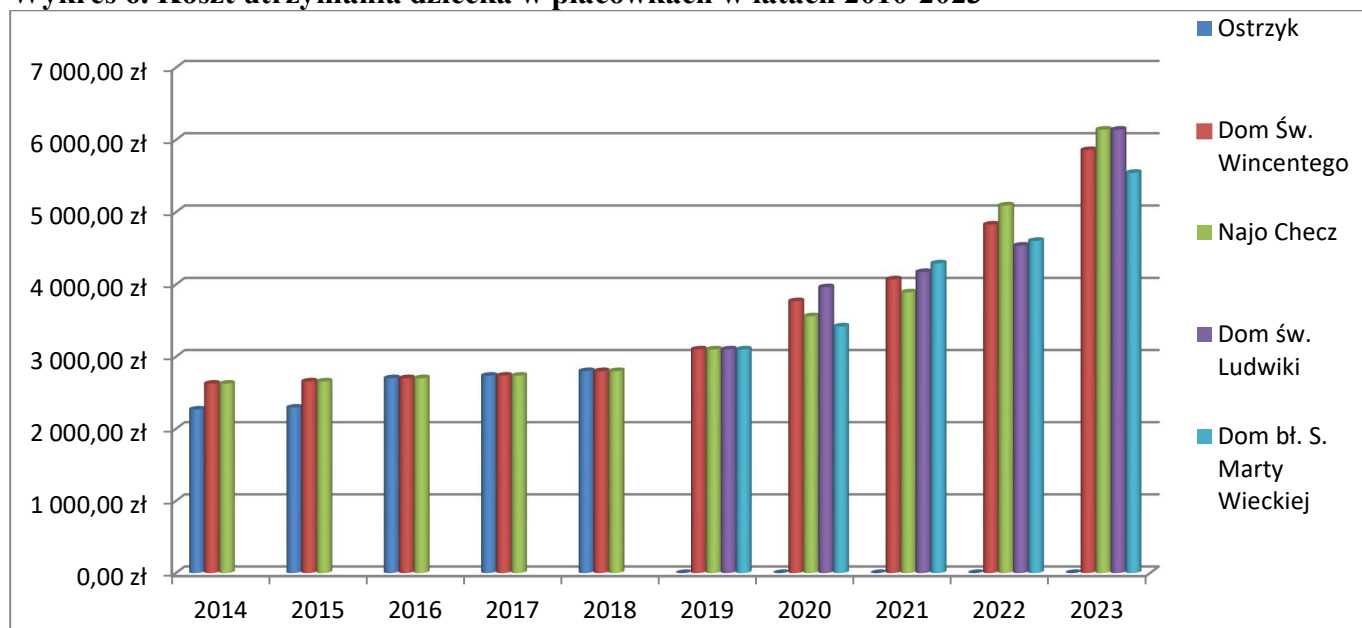
Lp.	Forma pomocy	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Łączna kwota dotacji
1.	Placówka socjalizacyjna „Dom św. Wincentego” w Kartuzach	14	17	964 687,40 zł
2.	Placówka socjalizacyjna „Najo Checz” w Kartuzach	14	17	1 031 600,60 zł
3.	Placówka socjalizacyjna „Dom św. Ludwiki” w Kartuzach	14	17	1 030 092,97 zł
4.	Placówka socjalizacyjna „Dom bł. s. Marty Wieckiej” w Kartuzach	14	17	940 568,80 zł
RAZEM		56	68	3 966 949,77 zł

Wydatki na utrzymanie dziecka w placówce systematycznie wzrastają mimo, że koszt utrzymania wychowanka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a’ Paulo w Kartuzach jest jednym z najniższych w województwie i w kraju. Koszt utrzymania wychowanka obrazuje tabela nr 17 i wykres nr 6.

Tabela 17. Koszt utrzymania wychowanka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2023 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
1	Placówka Socjalizacyjna „Dom św. Wincentego” w Kartuzach	3 100	3 768	4 070	4828	5 858
2	Placówka Socjalizacyjna „Najo Checz” w Kartuzach	3 100	3 559	3 890	5092	6 141
3	Placówka Socjalizacyjna „Dom św. Ludwiki” w Kartuzach	3 100	3 961	4 172	4537	6 140
4	Placówka Socjalizacyjna „Dom bł. s. Marty Wieckiej” w Kartuzach	3 100	3419	4 291	4602	5 544

Wykres 6. Koszt utrzymania dziecka w placówkach w latach 2010-2023

We wszystkich sprawach dotyczących pobytu dzieci w pieczy zastępczej zbadano sytuację bytową osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za pobyt dzieci w pieczy i wydano stosowne decyzje. W 2023 roku wydano łącznie 413 decyzji. Z tytułu odpłatności rodziców biologicznych uzyskano kwotę 91 369,15 zł.

Tabela 18. Liczba wydanych decyzji dotyczących opłat rodziców za pobyt dziecka w pieczy w 2023 roku

	ws. odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. umorzenia należności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. uchylenia decyzji ustalającej opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. rozłożenia na raty zaległości z tytułu opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. umorzenia postępowania dot. ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej
Liczba wydanych decyzji	244	6	4	1	1	157

Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy również przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze czy rodziny zastępcze. Zgodnie z obowiązującymi przepisami dla każdego dziecka wychodzącego z systemu pomocy został opracowany indywidualny program usamodzielnienia oraz system wsparcia, co obrazuje tabela nr 19.

Tabela 19. Pomoc usamodzielnianym wychowankom w roku 2023

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób	Kwota
1	kontynuacja nauki	37	200 746,25 zł
2	pomoc na usamodzielnienie	16	106 707,00 zł
3	pomoc na zagospodarowanie	8	15 027,00 zł
4	mieszkanie treningowe	2	3 679,90 zł
5	dofinansowanie do wynajmu mieszkania	2	3 600,00 zł
6	pomoc psychologiczna	1	-
7	pomoc prawna	1	-
8	pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	3	-
Razem			329 760,15 zł

III. Poradnictwo specjalistyczne w 2023 roku

Poradnictwo jest niepieniężną formą pomocy dla osób i rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych bez względu na posiadany dochód. Oferowane wsparcie jest dostosowane do rodzaju problemu oraz sytuacji klienta. Poradnictwo specjalistyczne w roku 2023 prowadzone było w następujących formach:

- 1) edukacja w zakresie prawidłowego sprawowania opieki rodzicielskiej,
- 2) prowadzenie rozmów zmierzających do zmniejszenia skutków wyuczonej bezradności,
- 3) mediacje między małżonkami będącymi w konflikcie oraz rodzicami i dziećmi,
- 4) udział w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grupach roboczych,
- 5) udzielenie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, o charakterze nagłym i zagrażającym ich zdrowiu i życiu tj. osoby doświadczającym przemocy w rodzinie (w tym kobiety w ciąży i matki z małoletnimi dziećmi, także ojcowie z małoletnimi dziećmi i inne osobom, sprawujące opiekę nad dziećmi),
- 6) udzielanie doraźnej, kompleksowej pomocy osobom poszkodowanym w tak zwanych sytuacjach kryzysowych o charakterze nagłym, losowym, wynikającym z dysfunkcji życia rodzinnego w celu: łagodzenia szkód wynikających z sytuacji kryzysu, przeciwdziałaniu przechodzenia sytuacji kryzysowej w stan chroniczny,
- 7) motywowanie osób dotkniętych przemocą do podejmowania działań zmierzających do jej zapobiegania,
- 8) zachęcanie, nakłanianie i motywowanie do podejmowania leczenia,
- 9) motywowanie do zwiększenia aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia,
- 10) edukacja współmałżonka w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu i innych używek oraz przemocy w rodzinie,
- 11) konsultacje i poradnictwo psychologiczne,
- 12) współpraca z wolontariuszami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami współpracującymi z dzieckiem i rodziną,
- 13) uczenie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,
- 14) udzielanie informacji z zakresu przysługujących praw i uprawnień osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy,

- 15) poradnictwo w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nabywanie i doskonalenie umiejętności, edukacja w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich,
- 16) pomoc w redagowaniu pism i wniosków do instytucji zewnętrznych (sądów, urzędów),
- 17) poradnictwo prawne.

DZIAŁALNOŚĆ CENTRUM INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W KARTUZACH

Od 2002 roku Powiat Kartuski prowadzi Centrum Interwencji Kryzysowej funkcjonujące w strukturze organizacyjnej PCPR w Kartuzach. Wszechstronność prowadzonych działań w obszarze interwencji kryzysowej wymaga zatrudnienia kadry merytorycznie przygotowanej do realizacji określonych działań. W roku 2023 z pomocy CIK skorzystało 679 osób, udzielono 1 462 konsultacji.

Tabela 20. Struktura pomocy udzielonej w ramach Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach w 2023 r.

<i>Formy pomocy</i>	<i>Łącznie</i>	<i>Porady</i>	<i>Psycholog/pedagog</i>
Przemoc – osoby doświadczające przemocy	313	313	313
W tym mężczyźni	6	6	6
Alkoholizm i inne uzależnienia od środków psychoaktywnych	110	110	110
Uzależnienia behawioralne	58	58	58
W tym dorośli	2	21	21
W tym dzieci	37	37	37
Dzieci – osoby doznające przemocy domowej	14	14	14
Molestowanie, gwałt	22	22	22
Niepełnosprawność i choroby psychiczne	30	30	30
Strata Bliskiej osoby	58	58	58
Nieszczęśliwy wypadek, np. komunikacyjny	7	7	7
Bezdomność i problemy socjalno-bytowe	33	33	33
Problemy rodzinne (bezradność, konflikty małżeństwa, problemy wychowawcze, problemy osobiste)	422	422	422
próby samobójcze, myśli samobójcze	51	51	51
w tym dorośli:	37	37	37
w tym dzieci:	14	14	14

<i>Formy pomocy</i>	<i>Łącznie</i>	<i>Porady</i>	<i>Psycholog/pedagog</i>
Depresja	104	104	104
Interwencje w miejscu zamieszkania	1	-	1
Sesje rodzinne, mediacje	49 spotkań	-	-
Grupa terapeutyczna dla osób doznających przemocy	2 edycje (24 sesje po 2 godz.), zgłoszonych 38 os., ukończyło 18 os.		
Grupy wsparcia dla osób doznających przemocy	12 spotkań (po 3 godz.)		
Udział w przesłuchaniach, rozprawach sądowych	7	-	7
Organizowanie zespołów kryzysowych na rzecz poprawy sytuacji w rodzinie i osób przebywających w schronieniu	3 spotkania	-	-
Organizowanie zespołów kryzysowych w związku z popełnieniem próby samobójczej przez małoletnie dziecko	6 spotkań	-	-
Udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych w GOPS-ach z terenu powiatu kartuskiego	120	-	-
Bezpłatne porady prawne	54	-	-
Ofiary cyberprzemocy	3	3	3
W tym dorośli:	-	-	-
W tym dzieci:	3	3	3
Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc „Można Inaczej”	1 edycja: 36 os. zgłoszonych, diagnoza 28 os., podpisanie kontraktu 18 os., ukończyło 7 os.		
Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc	1 edycja: 13 os. zgłoszonych, diagnoza 12 os., podpisanie kontraktu 10 os, ukończyło 8 os.		
Osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc	68	68	68
Punkt wsparcia rodzicielskiego	34	34	34
Schronienie CIK	4 osoby, w tym 3 dzieci	-	-
Szkoła dla Rodziców jak rozmawiać z nastolatkiem	1 edycja, zgłoszonych 29 os., rozpoczęło 11 os., ukończyło 10 os.		
Szkoła dla Rodziców	1 edycja, zgłoszonych 81 os. rozpoczęło 31 os. ukończyło 28 os.		
Program „Lekcja Enter”	16 spotkań		
Program Fred	22 osoby		

W roku 2023 do CIK zgłosiło się 139 osób zgłaszających przemoc po raz pierwszy, w tym 119 kobiet, 16 dzieci oraz 4 mężczyzn. Te liczby wskazują na konieczność podejmowania działań w zakresie interdyscyplinarnego wsparcia dla ofiar przemocy, ale przede wszystkim na szeroką edukację społeczeństwa w zakresie konsekwencji stosowania przemocy w różnej postaci.

PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

W ramach działań realizowanych przez Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach przy współpracy z wszystkimi gminami powiatu kartuskiego w roku 2023 kontynuowano działalność punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Tabela 21. Osoby korzystające z punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych w roku 2023

Lp.	Miejscowość	Dzieci od 14 do 17 lat	Osoby dorosłe od 18 lat do 60 lat w tym osoby współuzależnione	RAZEM
1	Kartuzy	11	19	30
2	Żukowo	1	6	7
3	Sulęczyno	1	4	5
4	Przodkowo	5	8	13
5	Stężycza	4	7	11
6	Somonino	3	7	10
7	Sierakowice	4	5	9
8	Chmielno	3	4	7
Razem		32	60	92

W 2023 roku odbyły się 245 konsultacji i spotkań terapeutycznych. Z działalności punktu konsultacyjnego skorzystało łącznie 92 osoby (w tym 60 osób dorosłych i 32 osób nieletnich).

W ramach działalności punktu odbyły się również:

- spotkania terapeutyczne, konsultacje i realizacje programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób używających substancji psychoaktywnych i ich rodzin skierowanych przez sąd lub/i pozostających pod opieką kuratora - **67 spotkań dla 29 osób (w tym 19 osób nieletnich)** - będących pod nadzorem kuratorskim lub objętych wyrokiem sądu dla nieletnich). W ramach tych działań część spotkań odbyła się w formie sesji rodzinnych ukierunkowanych na profilaktykę używania substancji psychoaktywnych i profilaktykę innych zachowań ryzykownych,
- **34 sesje rodzinne dla 14 rodzin** (łącznie 21 osób dorosłych, 7 osób nieletnich). W związku z wielowymiarowością problemów współistniejących prócz współuzależnienia, używania szkodliwego czy uzależnienia, część spotkań sesji

rodziny dotyczyła ustalenia planu pomocowego dla rodziny. Ze względu na złożoność problemów w systemach rodzinnych związanych m. in. z rosnącym ubóstwem, pokoleniowym alkoholizmem i przemocą wzrasta potrzeba kierowania poszczególnych członków rodziny do specjalistów o różnej specjalizacji. Część rodzin objęta jest procedurą „Niebieskie Karty”,

- **16 spotkań** dla rodzin w ramach programu pn. „**Lekcja Enter**” skierowanego do rodziców i opiekunów realizowanego w formie sesji rodzinnych. Celem programu jest wzmocnienie kompetencji i umiejętności wychowawczych w zakresie utrzymania higieny cyfrowej dzieci i młodzieży,
- realizacja programu rekomendowanego przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomani pn. „**Fred goes Net**” skierowanego do młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi i ich opiekunów. Program w formie warsztatów dla młodzieży ukończyło 7 osób z zakwalifikowanych 10 osób. Z konsultacji do programu skorzystało 12 osób dorosłych. Dwie osoby zostały przekierowane do terapeutycznej pracy indywidualnej ze względu na diagnozę psychiczną i konieczność dostosowania trybu pracy do możliwości klienta,
- **3 osoby** zostały umieszczone w stacjonarnych ośrodkach terapii uzależnień a ich rodziny zostały objęte dalszym wsparciem CIK.

Tabela 22. Konsultacje, warsztaty i spotkania terapeutyczne dla osób korzystających z punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i ich rodzin w 2023 r.

Lp.	Miejscowość (gmina)	Dzieci od 14 do 17 lat Porady	Osoby dorosłe od 18 lat do 60 lat Porady	RAZEM
1	Kartuzy	51	55	106
2	Żukowo	2	16	18
3	Sulęczyno	3	13	16
4	Przodkowo	8	25	33
5	Stężycza	6	12	18
6	Somonino	7	17	24
7	Sierakowice	5	7	12
8	Chmielno	11	7	18
Razem		93	152	245

W okresie sprawozdawczym w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych i ich Rodzin klienci zgłaszali następujące problemy:

- 1) spadek wieku inicjacji używania wyrobów nikotynowych, waporyzatorów, alkoholu i narkotyków. Rozwija się zjawisko używania Mefedronu i pochodnych (m.in. Klefedronu), oraz innych syntetycznych stymulantów przez bardzo młode osoby w wieku 13-14 lat. Wśród zgłaszających się rodzin zjawisko używania Mefedronu zyskuje na popularności i w chwili obecnej około 60 procent osób poniżej 18 roku życia zgłaszających się do CIK z powodu eksperymentowania miało z tą substancją kontakt bezpośredni;
- 2) poważny rozdzźwięk pomiędzy faktyczną sytuacją dzieci i młodzieży a tym, co zgłaszają rodzice i opiekunowie w pierwszym wywiadzie. Rozwija się dziecięcy kryzys suicydalny i coraz bardziej widoczna jest potrzeba wzmocnienia umiejętności wychowawczych w obszarze wzmocnienia kompetencji komunikacyjnych i zagrożeń związanych z zaniechaniem wdrażania działań w przypadku używania środków psychoaktywnych lub w przypadku wystąpienia zachowań autoagresywnych przez osoby nieletnie. Stale rośnie zainteresowanie organizowanymi przez CIK warsztatami m.in. „Szkoly dla rodziców” i innych grup profilaktycznych i terapeutycznych prowadzonych przez zatrudnionych w CIK specjalistów;
- 3) potrzeby związane z podniesieniem kompetencji rodzicielskich w zakresie utrzymania/wdrożenia higieny cyfrowej (nadużywanie i uzależnienie od mediów ekranowych) lub/i eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi dla mł. osób powyżej 14 roku życia;
- 4) problemy związane z nadużywaniem i uzależnieniem od środków psychoaktywnych u dorosłych mieszkańców powiatu kartuskiego. Warto zauważyć, że widoczny jest trend używania jednego dominującego środka wybranego w oparciu o jego dostępność i cenę. Niezmiennie szczególnie narażoną na uzależnienie grupą, jest grupa dorosłych mężczyzn pracujących wyjazdowo w sektorze usług budowlanych poza granicami kraju;
- 5) nadużywanie zachowań behawioralnych (m.in.: fonoholizm, zaburzenia odżywiania, samookaleczenia, i inne zaburzenia zachowania);
- 6) zgłoszenia związane z koniecznością uczestniczenia w psychoedukacji realizowanej w ramach CIK w związku z orzeczeniem sądowym lub wymogiem kuratora;
- 7) problemy młodzieży związane z narastającymi lękami i rozwijającym się fobiami;
- 8) rośnie liczba osób trafiających z diagnozą depresji, będących w stanie wyraźnego, intensywnego obniżenia nastroju, które poszukują bezpłatnego wsparcia terapeutycznego;

- 9) rośnie liczba osób, które ze względów ekonomicznych używają jedynie wsparcia farmakoterapeutycznego w związku z diagnozą depresji, CHAD, ASD ADHD i ADD i innych a w kontakcie z CIK poszukują bezpłatnego wsparcia w trybie terapii krótkoterminowej.

Koszty funkcjonowania tego punktu to koszt zatrudnienia (umowa zlecenie) specjalisty ds. uzależnień od środków psychoaktywnych wynoszący 36.750,00 zł.

Tabela 23. Wysokość udziału finansowego samorządów powiatu kartuskiego w działalności punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych w roku 2023

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1	Chmielno	1 600,00 zł
2	Przodkowo	1 650,00 zł
3	Sierakowice	3 050,00 zł
4	Kartuzy	3 800,00 zł
5	Somonino	1 600,00 zł
6	Sulęcyno	1 000,00 zł
7	Stężycza	1 950,00 zł
8	Żukowo	4 250,00 zł
9	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach	17 850,00 zł
Razem		36 750,00 zł

PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH BEHAVIORALNIE

Przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach działa punkt konsultacyjny udzielający pomocy w zakresie uzależnień behawioralnych. Łącznie odbyło się 213 sesji i spotkań z klientami. Na konsultację zgłosiły się 83 osoby.

Tabela 24. Problemy zgłaszane w punkcie konsultacyjnym – uzależnienia behawioralne

Lp.	Problem	Dzieci	Osoby dorosłe
1	Uzależnienia behawioralne (nadużywanie komputera i telefonu komórkowego, zaburzenia odżywiania).	36	21
2	Samookaleczanie (w tym ryzyko uzależnienia od komputera i telefonu komórkowego).	3	7
3	Problemy wychowawcze	-	12

4	Szkodliwe używanie, uzależnienia od substancji psychoaktywnych.	2	6
5	Eksperymentowanie	-	3
6	Współuzależnienie	2	19
7	Bezradność wobec sytuacji życiowej (śmierć w rodzinie) w tym ryzyko uzależnienia od komputera i telefonu komórkowego.	3	28
8	Przemoc rówieśnicza	-	-
9	Ofiary cyberprzemocy	-	-
		46	96

Ponadto ramach punktu konsultacyjnego dodatkowo pozostali specjaliści CIK udzielali wsparcia 44 osobom uzależnionym behawioralnie tj. 34 dzieci i 10 osób dorosłych oraz 3 osobom będącymi ofiarami cyberprzemocy – dzieci.

Całkowity koszt zatrudnienia specjalisty w Punkcie Konsultacyjnym udzielającym pomocy osobom uzależnionym behawioralnie przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach za rok 2023 wynosił 32 700,00 zł i został sfinansowany ze środków budżetu Powiatu Kartuskiego (Wydział Edukacji, Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Kartuzach).

W roku 2023 Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach kontynuowało realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie „Można Inaczej”. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc „Można Inaczej” realizowany był przez okres 6 miesięcy od czerwca 2023 r. do grudnia 2023 r. Odbyły się wszystkie z zaplanowanych 24 sesji grupowych.

Głównym celem programu było wyposażenie uczestników programu w wiedzę i umiejętności pozwalające na zmianę zachowań przemocowych na zachowania konstruktywne, które w efekcie mogą doprowadzić do poprawy funkcjonowania rodzin osób będących uczestnikami grupy. Udział w zajęciach poprzedzony był diagnozą psychologiczną oraz motywowaniem uczestników do udziału w zajęciach.

Cele ogólne programu:

1. uzupełnienie działań edukacyjnych i socjalizacyjnych, istniejących form interwencji prawnej, w tym karnej i administracyjnej, podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
2. uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy,

3. zdobycie i podniesienie poziomu wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
4. wykształcenie u sprawców przemocy społecznie akceptowalnych sposobów radzenia sobie z napięciem, agresją i negatywnymi emocjami,
5. zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego życia w rodzinie,
6. kształtowanie u osób stosujących przemoc, umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy w rodzinie.

Do programu zostało zgłoszonych 36 osób stosujących przemoc w rodzinie (w tym 1 kobieta), w tym 7 osób zostało skierowanych przez Sąd Rejonowy – Wydział Karny w Kartuzach (na podstawie prawomocnego wyroku), 12 osób skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu kartuskiego, 2 osoby skierowane przez kuratorów sądowych, 12 osób skierowanych przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu kartuskiego, 3 osoby zgłosiły się dobrowolnie. W spotkaniach rekrutacyjnych, diagnozujących wzięło udział 28 osób, natomiast 18 osób podpisało kontrakt. Grupa miała charakter otwartych spotkań co oznacza, że przez cały czas trwania projektu prowadzona była rekrutacja. Program ukończyło 7 osób. Zdaniem prowadzących, tematy dotyczące strat emocjonalnych, jakie ponosiły ich dzieci dla większości uczestników stały się motywatorem do dokonania zmian w swoim życiu. Istotnym tematem okazały się również mechanizmy kontrolowania własnych zachowań w sytuacjach społecznych, rodzinnych.

Osiągnięcie celów, jakie miały być zrealizowane podczas zajęć grupowych było możliwe dzięki skutecznej koordynacji wszystkich działań związanych z realizacją programu w całości. Realizacja programu opierała się na sprawdzonym modelu pracy z osobami stosującymi przemoc czyli Modelu Duluth. Szczególną wartość miała również możliwość korzystania ze wsparcia indywidualnego, ukierunkowanego na utrwalenie zmian jakie wypracowano u uczestników programu, jak i wspierający osoby stosujące przemoc zmierzające do wzmocnienia zmian zapoczątkowanych oddziaływaniami programu. Ponadto tematem najczęściej poruszonym podczas sesji indywidualnych dotyczyły spraw wychowawczych oraz relacji z bliskimi. Podczas konsultacji wewnętrznych prowadzący grupę pracowali z uczestnikami w sytuacji reakcji kryzysu, który zmierzał do przerwania udziału w zajęciach programu oraz z oporem uczestników przed zmianą. Osoby, które ukończyły program deklarowały chęć udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w roku 2024. W większości uczestnicy programu

uznali własną odpowiedzialność za zaistniałą sytuację.

W ramach programu „Można Inaczej” zrealizowane zostały wszystkie zakładane działania. Na sfinansowanie działań w programie wydatkowano kwotę 24 000,00 zł, kwota pochodzi z dotacji budżetu Wojewody Pomorskiego.

Brak pełnej wnioskowanej dotacji z budżetu na początku roku, oraz brak pewności uzyskania pozostałych środków wnioskowanej kwoty, stanowi poważny czynnik ryzyka realizacji zadania i planowania jego ukończenia, zaplanowania działań, składania ofert pomocowych osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie podczas działań związanych z procedurą „Niebieskie Karty”, w indywidualnym kontakcie wspierającym, czy składania oferty pomocowej instytucjom pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W roku 2023 kontynuowano realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc, który realizowany był w pierwszym półroczu 2023 r. Odbyły się wszystkie z zaplanowanych sesji grupowych i indywidualnych. Udział w zajęciach poprzedzony był diagnozą psychologiczną oraz motywowaniem uczestników w sesjach.

Cel podstawowy ukierunkowany był na rozpoznanie oraz zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Założeniami programu były:

- rozwój samoświadomości,
- nabycie umiejętności budowania celów życiowych,
- rozwój umiejętności interpersonalnych, emocjonalnych
- rozwój zachowań prospołecznych,
- działania przeciwstawiające się agresji oraz innym zagrożeniom.

Do programu zostało zgłoszonych 13 osób w tym: 9 osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w poprzednich latach, 1 osoba zgłosiła się do programu dobrowolnie, 2 osoby skierowane z zespołów interdyscyplinarnych oraz 1 osoba skierowana przez GOPS. W rezultacie w programie poprzez indywidualne spotkania rekrutacyjne i motywująco-diagnostyczne uczestniczyło 12 osób, 10 osób podpisało kontrakt. Program ukończyło 8 osób. Na sfinansowanie działań w programie wydatkowano kwotę 10.200,00 zł, gdzie kwota ta pochodzi z dotacji z budżetu Wojewody Pomorskiego.

W okresie sprawozdawczym specjaliści Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach przeprowadzili zajęcia profilaktyczne powiatowego programu "STOP PRZEMOCY".

Zrealizowane działania w ramach tego programu polegały na przeprowadzeniu spotkań informacyjno-edukacyjnych skierowanych dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych, ponadpodstawowych z powiatu kartuskiego z zakresu zagadnień cyberprzemocy oraz rodziców. Łącznie w zajęciach brało udział 412 osób. Zajęcia odbywały się w systemie online.

ZAJĘCIA WARSZTATOWE „SZKOŁA DLA RODZICÓW”

W roku 2023 odbyły się dwie edycje zajęć „Szkoły dla rodziców”. Do programu zostało zgłoszonych 81 osób. W wyniku spotkań diagnozująco-motywujących na warsztaty zakwalifikowało się 31 osób. Zajęcia ukończyło 28 osób.

Cykl zajęć obejmuje 10 spotkań, trwających po 3 godziny, poprzedzony indywidualną konsultacją psychologiczną o charakterze diagnozującym.

Rodzice, mieli możliwość:

- lepszego poznania siebie, swoich zachowań, a także oczekiwań i potrzeb swoich dzieci;
- uświadomienie sobie roli „granic” w życiu własnym, a przede wszystkim życiu dziecka;
- opanowanie umiejętności bardziej trafnego rozpoznania i nazywania stanów emocjonalnych;
- nauczenie się radzenia z własnymi negatywnymi emocjami i uczuciami innych;
- poznania skutecznych sposobów motywowania dziecka do działania, do nauki;
- nauczenia się konstruktywnego rozwiązywania konfliktów występujących na relacji dziecko-rodzic;
- właściwego stosowania pochwały, która nie wprawia w zakłopotanie lecz mobilizuje oraz właściwego stosowania kary, która nie rani a przyczynia się do zmiany w zachowaniu dziecka.

ZAJĘCIA WARSZTATOWE „SZKOŁA DLA RODZICÓW - JAK ROZMAWIAĆ Z NASTOLATKIEM”

Do programu zostało zgłoszonych 29 osób. W wyniku spotkań diagnozująco-motywujących na warsztaty zakwalifikowało się 11 osób. Warsztaty ukończyło 10 osób.

Szkoła dla Rodziców jest programem profilaktyki uniwersalnej ukierunkowany na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym młodzieży dorastającej oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców. Warsztaty obejmowały tematykę wieku dorastania:

młodzieńczy bunt; pragnienie akceptacji; potrzeba decydowania o sobie; przedwczesne zainteresowanie seksem; zachowania ryzykowne – narkotyki, alkohol, nikotyna; niebezpieczeństwa mediów. Poruszane, tematy, moduły to: potrzeby rozwojowe wieku dorastania; zachowania dysfunkcyjne jako przejaw nieefektywnej realizacji potrzeb; charakterystyka okresu dojrzewania; zmienność nastrojów – jak pomóc nastolatkowi radzić sobie z uczuciami; zasady, normy, granice, co chroni przed zachowaniami ryzykownymi. Umiejętność wprowadzania i egzekwowania norm; potrzeba autonomii a zachęcanie do współpracy; rezygnacja z kontroli na rzecz odpowiedzialności i samodyscypliny; ponoszenie konsekwencji zamiast tradycyjnego karania; wspólne rozwiązywanie problemów; jak rozmawiać na tzw. trudne tematy (seks, używki, reklamy, media).

Program obejmuje 30 godzin dydaktycznych (cykl dziesięciu spotkań); poprzedzonych indywidualnymi konsultacjami. Warsztaty mają pomóc rodzicom w zrozumieniu nastolatka oraz w radzeniu z problemami wychowawczymi okresu dojrzewania.

GRUPA WSPARCIA DLA OSÓB BĘDĄCYCH W ŻAŁOBIE – PROJEKT PILOTAŻOWY

Do projektu zostało zgłoszonych 14 osób. Celem grupy wsparcia dla osób w żałobie jest uzyskanie przez te osoby sieci wzajemnego i profesjonalnego wsparcia. Polega ono, na pomocy w rozpoznaniu i akceptacji rzeczywistości po stracie, w odreagowaniu emocjonalnym, przystosowaniu się do rzeczywistości bez osoby utraconej oraz odnowieniu sił.

Emocjonalny stosunek do przeżywanej sytuacji związanej ze stratą w pełni nie pozwalał na pracę grupową. Okazało się, że osoby te znacznie bardziej komfortowo czuły się w indywidualnym kontakcie z terapeutami. Należy zaznaczyć, że wśród zgłoszonych osób były małżeństwa po stracie dziecka. Dlatego zdecydowano, że ostatecznie spotkania dokończono w trybie indywidualnym lub w sesjach małżeńskich. W okresie sprawozdawczym w ramach interwencji kryzysowej do CIK zgłosiło się 58 osób będących w żałobie po stracie bliskiej osoby. Ponieważ jest to specyficzna grupa klientów o bardzo zróżnicowanych potrzebach i na różnych etapach przeżywania żałoby, warto jest nie zakładać z góry jakiej formy pomocy będą potrzebować. Propozycja specjalistów prowadzących zajęcia grupowe aby dostosować formę pomocy tak aby dostosować do potrzeb i możliwości klientów tj. dzielić pracę z tymi osobami na pracę indywidualną i grupową jest w pełni adekwatna i możliwa do zrealizowania przez specjalistów CIK.

GRUPA TERAPEUTYCZNA DLA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE

W roku 2023 poszerzono ofertę dla osób doświadczających przemocy w rodzinie tj. grupę terapeutyczną, którą przeprowadzono w dwóch edycjach, gdzie jedna edycja obejmowała 12 cotygodniowych dwugodzinnych spotkań. Celem projektu była pomoc psychologiczna ukierunkowana na zwiększenie sprawczości osób objętych wsparciem a w konsekwencji zatrzymanie przemocy w rodzinie. Celami szczegółowymi projektu były psychoedukacja na temat uwarunkowań oraz predyspozycji w relacjach przemocowych, zapoznanie z mechanizmami wyuczonej bezradności, rozpoznanie mechanizmów aktywujących łańcuch przemocy oraz nabywanie umiejętności związanych z pozyskaniem umiejętności wyzwalających z relacji przemocowych. Uczestniczki projektu nabyły umiejętności korzystania z zasobów własnych, jak też z zasobów zewnętrznych w radzeniu sobie w niesymetrycznych relacjach. Do projektu zgłoszono 20 osób, łącznie ukończyło 18 osób.

DOM SAMOTNEJ MATKI

W dniu 22 listopada 2022 r. Powiat Kartuski ogłosił otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji tego zadania w roku 2023 z możliwością przedłużenia do 2027 roku. W wyniku konkursu w dniu 29 grudnia 2022 r. podpisano umowę z Caritas Archidiecezji Gdańskiej z siedzibą w Sopocie na realizację zadania publicznego pt. „Prowadzenie Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w 2023 r.” w Domu Samotnej Matki w Gdańsku-Matemblewie. Ponadto w dniu 15 grudnia 2023 r. podpisano aneks do umowy umożliwiający zabezpieczenie potrzeb mieszkańców powiatu w tym zakresie na rok 2024. W roku 2023 w ramach zawartej umowy od dnia 1 lutego przebywała mieszkanka gminy Żukowo (obywatelka Mołdawii). Koszt pobytu za rok 2023 to 36.740,00 zł, który został refinansowany przez gminę Żukowo.

SCHRONIENIE CENTRUM INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W KARTUZACH

Z dniem 1 lipca 2020 r. przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach utworzono schronienie, które jest przeznaczone dla 6 osób – mieszkańców z terenu powiatu kartuskiego. Wsparcie w schronieniu mogą otrzymać osoby znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, o charakterze nagłym i zagrażającym ich zdrowiu i życiu tj. osoby doświadczające przemocy

w rodzinie (w tym kobiety w ciąży i matki z małoletnimi dziećmi, także ojcowie z małoletnimi dziećmi i inne osoby, sprawujące opiekę nad dziećmi).

Celem funkcjonowania schronienia jest:

- 1) udzielenie krótkotrwałego schronienia od 1 do 2 dni, w uzasadnionych przypadkach do 3 miesięcy,
- 2) zapobieganie przechodzenia reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej,
- 3) usamodzielnienie mieszkańców, readaptacja i powrót do środowiska.

Wsparcie świadczone w schronieniu, w przypadku udzielenia miejsca do 3 miesięcy, obejmuje przede wszystkim:

- 1) pracę socjalną, o której mowa w art. 6 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, przy współdziałaniu z pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o umieszczenie w schronieniu,
- 2) poradnictwo specjalistyczne, o którym mowa w art. 46 ustawy o pomocy społecznej,
- 3) naukę lub utrzymanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie samodzielności życiowej, rozwijania kontaktów społecznych i pełnienia ról społecznych,
- 4) pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania.

W roku 2023 w schronieniu przebywały łącznie 4 osoby, w tym 3 dzieci przez okres 3,5 miesiąca. Koszt pobytu, wyżywienia i zakupu środków higienicznych to kwota 7.852,57 zł.

LOKALNY PUNKT POMOCY POKRZYWDZONYM PRZESTĘPSTWEM

Od dnia 01 lutego 2022 r. lokalny punkt pomocy pokrzywdzonym przestępstwem w ramach Funduszu Sprawiedliwości prowadzony jest przez Stowarzyszenie Integracja na Plus z siedzibą w Skarszewach. W ramach Funduszu działania specjalistów Stowarzyszenia polegała między innymi na: organizowaniu i finansowaniu pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, pomoc psychologiczna dla świadków. Informacja o działalności punktu jest na stronie internetowej www.pcpkartyzy.pl.

ORGANIZOWANIE SZKOLEŃ, KONFERENCJI, SPOTKAŃ DYSKUSYJNYCH

W dniu 10 marca 2023 r. odbyło się szkolenie na temat: „Nowelizacja ustawy

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Diagnostyczno – Pomocowych”. Celem szkolenia było podniesienie kompetencji w sprawach związanych ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zapoznania się z nowymi obowiązkami przedstawicieli podmiotów określonych w art. 9a ust. 3 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ponadto w ramach szkolenia poruszane były zagadnienia dotyczące:

- 1) Ustawy o Policji i Żandarmerii Wojskowej;
- 2) Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych (Diagnostyczno-Pomocowych) – stan obecny oraz po zmianie przepisów;
- 3) Klauzula zachowania poufności w procedurze Niebieskie Karty;

Szkolenie skierowane było do grup zawodowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj.: członkowie zespołów interdyscyplinarnych, grup roboczych, prokuratura, funkcjonariusze policji, przedstawiciele GOPS oraz oświaty z terenu powiatu kartuskiego. W szkoleniu uczestniczyło **59 osób**.

Realizatorzy szkolenia:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach;
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowice;
3. Urząd Gminy Sierakowice – GKRPA.

W dniu 11 maja 2023 r. w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach odbyło się spotkanie z Przewodniczącymi Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kartuskiego. Gościem spotkania był Prokurator Rejonowy w Kartuzach – Marek Kopczyński. W spotkaniu również brali udział: przedstawiciele KPP w Kartuzach. Łącznie w spotkaniu uczestniczyło 13 osób. Na spotkaniu poruszono następujące zagadnienia:

1. Diagnoza przemocy w rodzinie w powiecie kartuskim w latach 2020-2022.
2. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, nowe zadania służb.
4. Procedura Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach wobec małoletnich w zdarzeniach suicydalnych.

W dniu 19 października 2023 r. w siedzibie Środowiskowego Domu Samopomocy w Kobysewie, odbyło się robocze spotkanie warsztatowo-dyskusyjne dla przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych, kierowników GOPS, sądu, prokuratury, policji w powiecie kartuskim.

W dyskusjach brali udział również przedstawiciele wydziału zdrowia, bezpieczeństwa i współpracy z organizacjami pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach. Spotkanie było kontynuacją spotkania, które odbyło się w dniu 11 maja 2023 r. dla przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych powiatu kartuskiego. Łącznie w dyskusji oraz warsztatach brały udział 23 osoby. Na spotkaniu pracowano nad następującymi tematami:

1. Powiatowa procedura zapewnienia dziecku ochrony w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia w sytuacji przemocy domowej na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
2. Modyfikacja procedury Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach wobec małoletnich w zdarzeniach suicydalnych.
3. Udział kuratorów sądowych w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych.
4. Obowiązek zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz diagnostyczno-pomocowych – odpowiedź Przewodniczącego Sądu Karnego w Kartuzach.
5. Zmiana kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – Standardy ochrony małoletnich.
6. Omówienie zadań i udziału podmiotów w tworzeniu Powiatowego programu przeciwdziałania Przemocy domowej i ochrony Osób Doznających przemocy Domowej na lata 2024-2029.

OGÓLNOPOLSKA KAMPANIA MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI - TYDZIEŃ POMOCY OSOBOM POKRZYWDZONYM PRZESTĘPSTWEM

W związku z obchodami „Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocy” w dniach 20-24 lutego 2023 roku, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach włączyło się w akcję organizowaną przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Dyżury specjalistów Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach w ramach tej akcji odbywały się w dniach od 20 do 24 lutego 2023 r.

Do inicjatywy dołączyło się również Stowarzyszenie Integracja na Plus z siedzibą w Skarszewach, które udzielało nieodpłatnej pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i ich świadkom a także ich osobom najbliższym w Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Przemocy przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach.

IV. Realizacja zadań w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, programy celowe PFRON w 2023 roku

System wsparcia osób niepełnosprawnych stanowi jeden z elementów strategii rozwiązywania problemów społecznych. Celem strategicznym jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Na system pomocy dla tej kategorii klientów w 2023 roku z PFRON otrzymano kwotę 4 730 887,00 zł.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia jak również umożliwienie korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego, pośrednictwa pracy. Zadanie to realizował Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Celem jest wyrobienie zaradności osobistej i pobudzenie aktywności społecznej, kształtowanie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji.

Rada Powiatu Kartuskiego uchwałą nr L/451/2023 z dnia 27 marca 2023 r. (z późniejszymi zmianami uchwały) zatwierdziła wykaz zadań oraz podział środków finansowych PFRON na ich realizację. W roku sprawozdawczym na pomoc osobom niepełnosprawnym wydano łącznie 4 730 886,57 zł, czyli 99,99% otrzymanych środków z PFRON. Wielkość i strukturę udzielonej pomocy przedstawia wykres nr 7 i tabela nr 25.

Wykres 7. Wielkość udzielonej pomocy ze środków PFRON w latach 2010 – 2023

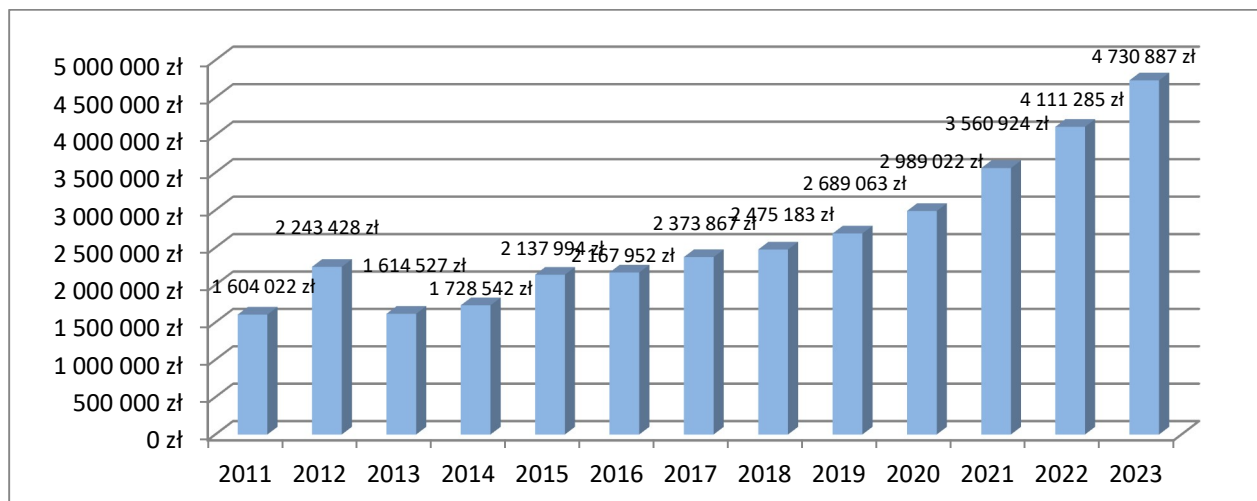
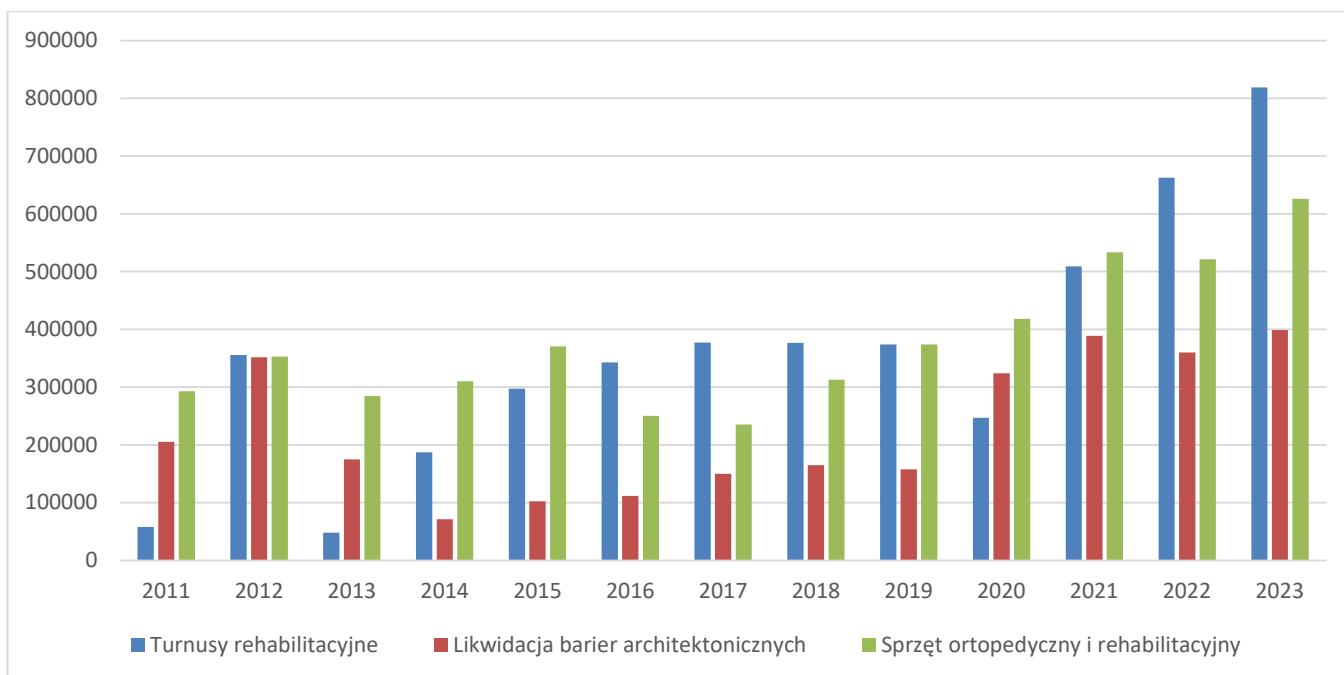

Tabela 25. Struktura wypłaconych dofinansowań ze środków PFRON w roku 2023

Lp.	Formy pomocy	Ilość osób objętych pomocą	Kwota wypłaconych dofinansowań
1	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla dzieci i młodzieży.	5	9.405,00 zł
2	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla dorosłych.	42	389.695,00 zł
3	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla dzieci i młodzieży.	152	155.698,00 zł
4	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób dorosłych.	370	437.121,01 zł
5	Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny dla dzieci i młodzieży.	4	4.573,26 zł
6	Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny dla osób dorosłych.	14	8.585,00 zł
7	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży wraz z opiekunami.	113	185.804,00 zł
8	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla osób dorosłych wraz z opiekunami.	360	632.946,00 zł
9	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla instytucji i organizacji pozarządowych.	36	20.000,00 zł
10	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych.	2 044	43.992,57 zł
11	Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej.	4 placówki (110 uczestników)	2.808.066,73 zł
12	Szkolenie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.	0	0,00 zł
13	Jednorazowe dofinansowanie dla osób niepełnosprawnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.	1	35.000,00 zł
14	Zwrot kosztów wyposażenia nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.	0	0,00 zł
15	Finansowanie instrumentów i usług rynku pracy dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP (staże, praktyki, prace interwencyjne).	0	0,00 zł
16	Zlecenie realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej fundacjom i organizacjom pozarządowym.	0	0,00 zł
RAZEM		3 251	4.730.886,57 zł

Powyższe dane wskazują, że najwięcej osób, bo aż 522 otrzymały pomoc finansową przy zakupie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, 473 osoby wraz z opiekunami skorzystały z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Natomiast najwięcej środków przeznaczono na działalność warsztatów terapii zajęciowej (WTZ). Wielkość udzielonej pomocy osobom niepełnosprawnym w poszczególnych latach przedstawia wykres nr 8.

Wykres 8. Wielkość przyznanych środków na turnusy rehabilitacyjne, likwidację barier architektonicznych oraz sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny w latach 2010 – 2023

Jak wynika z powyższego wykresu w okresie 2021-2023 systematycznie wzrastały wydatki na dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego (pomoc otrzymały dzieci i młodzież niepełnosprawna oraz osoby dorosłe ze znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności). W roku 2023 aż 473 osoby wraz z opiekunami skorzystały z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Zadanie to cieszyło się największym zainteresowaniem pomimo pewnych ograniczeń w dostępie (np. dofinansowanie nie częściej niż raz na dwa lata). Pomoc w zakresie dofinansowania na likwidację barier architektonicznych została zrealizowana w trochę większym zakresie (wzrost wydatków o kwotę 38 870,00 zł) w stosunku do roku 2022, jednakże nie wszystkie potrzeby na rok 2023 były w tym zakresie zaspokojone. W roku sprawozdawczym w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych podpisano łącznie 88 umów, z tego 83 – dla osób dorosłych, a 5 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. W roku sprawozdawczym w ramach likwidacji barier technicznych dofinansowano zakup m.in. 30 łóżek rehabilitacyjnych z napędem elektrycznym dla osób zależnych.

W roku 2023 podobnie jak w latach ubiegłych najczęściej wspierano osoby niepełnosprawne w zakupie pieluchomajtek (201 osób), cewników, aparatów słuchowych i wkładek usznych (84 osoby), ortez i protez (31 osób), wózka inwalidzkiego ręcznego i o napędzie

elektrycznym (17 osób), aparatu z maską do leczenia obturacyjnego bezdechu sennego (8 osób), pionizatora (8 osób). Ponadto należy zauważyć, że zwiększyła się liczba osób korzystających ze wsparcia w kosztach zakupu protez i ortez.

W roku 2023 samorządy jak i organizacje pozarządowe przystąpiły do zorganizowania przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury, turystyki i rekreacji dla osób niepełnosprawnych. Podpisano 7 umów na realizację tego zadania na kwotę dofinansowania 43 992,57 zł.

W roku 2023 – 99,26 % środków PFRON zostało przeznaczonych na rehabilitację społeczną, co wynikało z ogromnych potrzeb w tym zakresie. Na działania w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych przeznaczono ze środków PFRON kwotę 35 000,00 zł na sfinansowanie rozpoczęcia kosztów działalności gospodarczej (1 osoba), co stanowi 0,74 % środków.

Pomoc osobom niepełnosprawnym to nie tylko pomoc materialna. Mając na uwadze mnogość problemów związanych z niepełnosprawnością w roku sprawozdawczym prowadzono doradztwo dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia. Skalę udzielonej pomocy przedstawia tabela nr 26.

Tabela 26. Liczba udzielonych porad i informacji w 2023 roku

Lp.	Podmiot zgłaszający się po informacje	Liczba osób
1	Osoby niepełnosprawne	1 404
2	Otoczenie osoby niepełnosprawnej	301
3	Organizacje pozarządowe i instytucje	25
4	Pracodawcy	14
	Razem	1 744

Oprócz doradztwa w roku 2023 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach zorganizowało spotkania informacyjno-edukacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów przy współpracy z Urzędem Skarbowym, Powiatowym Urzędem Pracy w Kartuzach, Polskim Związkiem Niewidomych Koło Powiatowe w Kartuzach. Zakres tematyczny spotkań przedstawia tabela nr 27.

Tabela 27. Zakres tematyczny spotkań informacyjno-edukacyjno-wychowawczych w roku 2023

Lp.	Zakres tematyczny	Miejsce	Termin realizacji
1	Spotkanie informacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w przedszkolu samorządowym „Baśniowa Kraina” w Chmielnie w spotkaniu uczestniczyło 9 osób.	Chmielno	01.02.2023 r.
2	Spotkanie informacyjne dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku i ich opiekunów z terenu Powiatu Kartuskiego w Centrum Wsparcia Społecznego w Kartuzach w spotkaniu uczestniczyło 51 osób.	Kartuzy	16.02.2023 r.
3	Punkt konsultacyjny z pracownikiem Urzędu Skarbowego dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów pt. „Jak prawidłowo rozliczyć PIT za 2022 r.” w zakresie rozliczeń podatkowych dotyczących ulgi rehabilitacyjnej z którego skorzystało 13 osób w PCPR Kartuzy	Kartuzy	22.03.2023 r. 29.04.2023 r. 05.04.2023 r. 12.04.2023 r.
4	Udział w II Powiatowych Targach Pracy – Kartuzy 2023 wraz z pracownikami Oddziału Pomorskiego PFRON, stoisko informacyjne dla osób niepełnosprawnych i pracodawców.	KCK Kartuzy	19.04.2023 r.

REALIZACJA PROGRAMU PFRON „AKTYWNY SAMORZĄD” W 2023 ROKU

Na podstawie umowy z PFRON w roku 2023 realizowano program pilotażowy pn. „Aktywny samorząd” zaadresowany do osób niepełnosprawnych o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz do dzieci niepełnosprawnych, którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Wśród najważniejszych zadań należy wymienić pomoc w zakupie protez kończyn górnych i dolnych na III lub IV poziomie jakości, pomoc na zakup sprzętu elektronicznego wraz z oprogramowaniem, pomoc w zakupie skuterów lub wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, naprawa wózków elektrycznych, pomoc w zdobyciu prawa jazdy kat. B, C itp. W ramach programu wsparcie otrzymały również osoby niepełnosprawne uczące się w szkołach wyższych oraz policealnych w zakresie dofinansowania czesnego oraz dodatku do kosztów kształcenia. W roku 2023 wsparcie otrzymało łącznie 189 osób niepełnosprawnych o łącznej wartości 922.127,00 zł. Na samo dofinansowanie do kosztów nauki wydano łącznie 492.224,00 zł dla 112 osób niepełnosprawnych. Corocznie obserwujemy wzrost zainteresowania ze strony osób niepełnosprawnych ofertą w tym programie. Program ten corocznie ewaluuje a jego działania odpowiadają występującym potrzebom w tym zakresie.

Działanie to jest realizowane przez system PFRON – SOW umożliwiającą złożenie wniosku bez wychodzenia z domu. Taka forma komunikacji projektowej z PCPR pozwoliła na realizację zadania na zadowalająco wysokim poziomie.

Załącz konto w Systemie SOW

Dowiedz się, z jakiego wsparcia możesz skorzystać

sow.pfron.org.pl

ZŁÓŻ WNIOSEK ON-LINE

Dowiedz się więcej:
portal-sow.pfron.org.pl

0 800 889 777
(połączenie bezpłatne)

Fundusze Europejskie

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Unia Europejska

FINANSOWANIE I NADZÓR NAD DZIAŁALNOŚCIĄ WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Na terenie powiatu kartuskiego w roku 2023 funkcjonowały cztery warsztaty terapii zajęciowej dla 110 osób niepełnosprawnych. Organami prowadzącymi dla dwóch placówek są samorządy gminne w Somoninie i w Chmielnie, dla placówki w Stężycy - Fundacja Słoneczne Wzgórze w Stężycy a dla placówki w Pępowie – Fundacja Perspektywa z Zawór (uruchomienie działalności 27 grudnia 2023 r.).

Ponadto powiat kartuski w ramach podpisanego porozumienia z powiatami wejherowskim i gdańskim ponosi koszty terapii zajęciowej 6 mieszkańców powiatu kartuskiego będących uczestnikami WTZ w Bojanie (powiat wejherowski) i w Łapinie Dolnym (powiat gdański). Na podstawie porozumienia podpisanego z powiatem wejherowskim jedna osoba (z gm. Linia) jest uczestnikiem WTZ w Chmielnie. Powyższe dane obrazuje tabela nr 28.

Tabela 28. Liczba osób niepełnosprawnych z powiatu kartuskiego korzystających ze wsparcia warsztatów terapii zajęciowej w 2023 roku

Lp.	Nazwa placówki	Ilość uczestników
1	Warsztat Terapii Zajęciowej w Somoninie	30 osób
2	Warsztat Terapii Zajęciowej w Chmielnie	30 osób
3	Warsztat Terapii Zajęciowej w Stężycy	25 osób
4	Warsztat Terapii Zajęciowej w Pępowie	25 osób

5	Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie (powiat wejherowski)	5 osób
6	Warsztat Terapii Zajęciowej w Łapinie Dolnym (powiat gdański)	1 osoba
Razem		116 osób

Uczestnikami WTZ są osoby niepełnosprawne ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Przyczynami niepełnosprawności są:

- upośledzenie umysłowe,
- choroby psychiczne,
- epilepsja,
- schorzenia neurologiczne i ruchowe.

W roku 2023 placówki WTZ opuściło łącznie 17 uczestników i przyjęto również 17 nowych uczestników, powyższe dane obrazuje tabela nr 29.

Tabela 29. Liczba uczestników WTZ na terenie powiatu kartuskiego według stopnia i rodzaju niepełnosprawności w 2023 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób	Rodzaj niepełnosprawności						Liczba osób:	
			U	P	E	N	R	Inne	Opuszczających WTZ	Przyjętych do WTZ
1	Stopień znaczny	53	24	18	4	13	12	4	11	10
2	Stopień umiarkowany	57	27	11	1	4	2	2	6	7
Razem		110	x	x	x	x	x	x	17	17

Uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej są głównie ludzie młodzi, którzy opuścili system edukacji i wymagają aktywizacji społecznej i zawodowej. Najliczniejszą grupę stanowią osoby do 34 roku życia – 55,80 % wszystkich uczestników. Kolejną grupą są osoby w wieku od 35 do 45 lat – 23,16 %, od 46 do 65 lat – 21,04 %. Kobiety stanowią 45,26% uczestników. Powyższe obrazuje tabela nr 30.

Tabela 30. Liczba uczestników WTZ z terenu powiatu kartuskiego według płci i wieku w 2023 roku

Lp.	Przedział wiekowy (lat)	Liczba	Płeć	
			M	K
1	18-21	0	0	0
2	22-25	21	6	15

3	26-29	23	12	11
4	30-34	24	14	10
5	35-40	16	9	7
6	41-45	6	4	2
7	46-50	12	9	3
8	51+	8	2	6
Razem		110	56	54

Warsztaty Terapii Zajęciowej zapewniają wsparcie dla osób niepełnosprawnych z terenu całego powiatu. Udział mieszkańców z poszczególnych gmin przedstawia tabela nr 31.

Tabela 31. Liczba uczestników WTZ według miejsca zamieszkania z uwzględnieniem podmiotu zapewniającego transport w 2023 roku

Lp.	Gminy	Liczba osób	Transport			
			WTZ	Gmina	Rodzina	Publiczny
1	Chmielno	9	7	-	2	-
2	Kartuzy	23	22	-	1	-
3	Przodkowo	6	6	-	-	-
4	Sierakowice	15	15	-	-	-
5	Somonino	18	13	-	5	-
6	Stężycza	11	11	-	-	-
7	Sulęczyno	2	2	-	-	-
8	Żukowo	25	25	-	-	-
9	Gm. Linia	1	1	-	-	-
Razem:		110	102	0	8	0

Z uwagi na rozmieszczenie placówek WTZ na terenie powiatu oraz z uwagi na sieć transportu publicznego z nieadekwatną liczbą połączeń dla 102 uczestników WTZ zapewnia transport własnymi lub gminnymi środkami transportu. Jedynie 8 osobom transport do placówek zapewnia rodzina, żadna osoba nie dojeżdża transportem publicznym. Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych koszty działalności WTZ są finansowe ze środków PFRON w 90% oraz ze środków powiatu kartuskiego w wysokości 10%. Ponadto organy prowadzące warsztaty wspierają ich działalność w ramach środków własnych, co przedstawia tabela nr 32.

Tabela 32. Struktura kosztów działalności WTZ w powiecie kartuskim w 2023 roku

Lp.	Placówki	Organ prowadzący	Koszty działalności ogółem	Środki PFRON	Środki powiatu	Środki własne
1	Warsztat Terapii Zajęciowej w Somoninie	Gmina Somonino	1 466.397,41 zł	1 175.875,48 zł	165.521,93 zł	125.000,00 zł

2	Warsztat Terapii Zajęciowej w Chmielnie	Gmina Chmielno	1 009.440,00 zł	884.880,00 zł	124.560,00 zł	0,00 zł
3	Warsztat Terapii Zajęciowej w Stężycy	Fundacja Słoneczne Wzgórze w Stężycy	841.200,00 zł	737.400,00 zł	103.800,00 zł	0,00 zł
4	Warsztat Terapii Zajęciowej w Pępowie (rozpoczęcie działalności w dniu 27.12.2023 r.)	Fundacja Perspektywa w Zaworach	11.299,13 zł	9.911,25 zł	1.387,88 zł	0,00 zł
Razem			3.328.336,54 zł	2.808.066,73 zł	395.269,81 zł	125.000,00 zł

Średni miesięczny koszt utrzymania uczestnika w WTZ w roku 2023 wyniósł 2.521,46 zł. Celem warsztatów terapii zajęciowej było podniesienie poziomu funkcjonowania osób niepełnosprawnych w sferze społecznej i zawodowej poprzez uczestnictwo w terapii zajęciowej.

Placówki podlegają corocznie kontrolom ze strony PCPR Kartuzy oraz kontrolom ZUS, Sanepidu oraz w przypadku jednostek w Somoninie i w Chmielnie również samorządu gminnego w zakresie prawidłowości działalności. W 2023 r. przeprowadzono kontrolę WTZ w Somoninie, w Stężycy oraz w Chmielnie.

W ogólnej ocenie na podstawie przeprowadzonych kontroli oraz złożonych dokumentów sprawozdawczych pozytywnie oceniono wszystkie WTZ funkcjonujące na terenie powiatu kartuskiego.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ W KOBYSEWIE ORAZ W STĘŻYCY

Do zadań z zakresu pomocy społecznej należy również zapewnienie i prowadzenie usług o określonym standardzie w ośrodkach wsparcia, domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych, starych. Na terenie powiatu kartuskiego funkcjonują dwa publiczne domy pomocy społecznej tj. dom w Kobysewie z filią w Sulęczynie dla 80 mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi oraz dom w Stężycy dla 30 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dla którego organem prowadzącym jest gmina Stężycza. W ramach porozumienia zawartego pomiędzy powiatem i gminą Stężycza Starosta kieruje mieszkańców do ww. placówki. Stan mieszkańców na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosił 110 osób. Zakres pomocy instytucjonalnej przedstawia tabela nr 33.

Tabela 33. Ilość osób przebywających i oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej w roku 2023

Lp.	Nazwa placówki	Liczba umieszczonych	Łącznie korzystających	Liczba oczekujących osób z terenu powiatu
1	Dom Pomocy Społecznej Kobysewo	5	85	0
2	Dom Pomocy Społecznej Stężyca	1	31	3

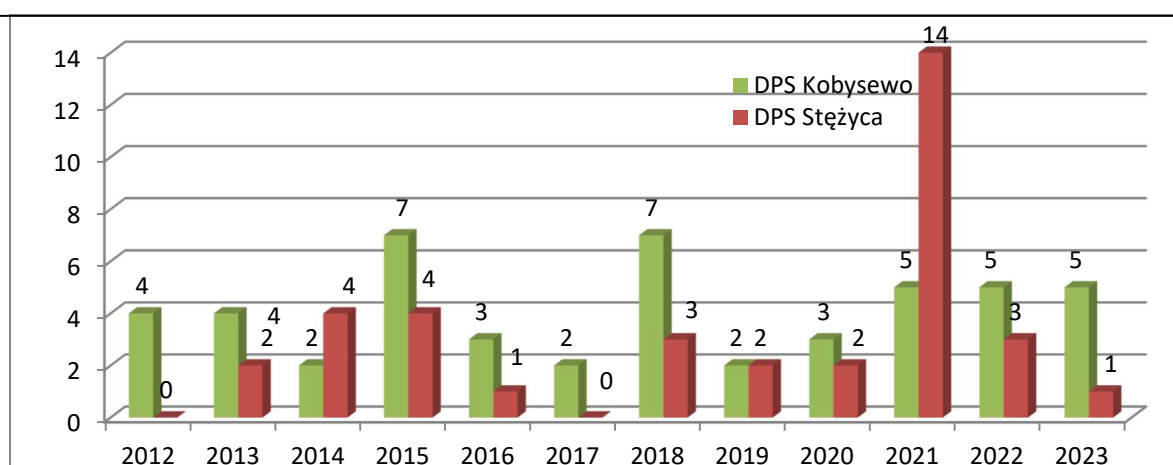
Tabela 34. Liczba mieszkańców w domach pomocy społecznej wg trybu umieszczenia - stan na dzień 31.12.2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców	Umieszczone na nowych zasadach	Umieszczone na starych zasadach
1	Dom Pomocy Społecznej Kobysewo	78	52	26
2	Dom Pomocy Społecznej Stężyca	30	20	10
RAZEM		108	72	36

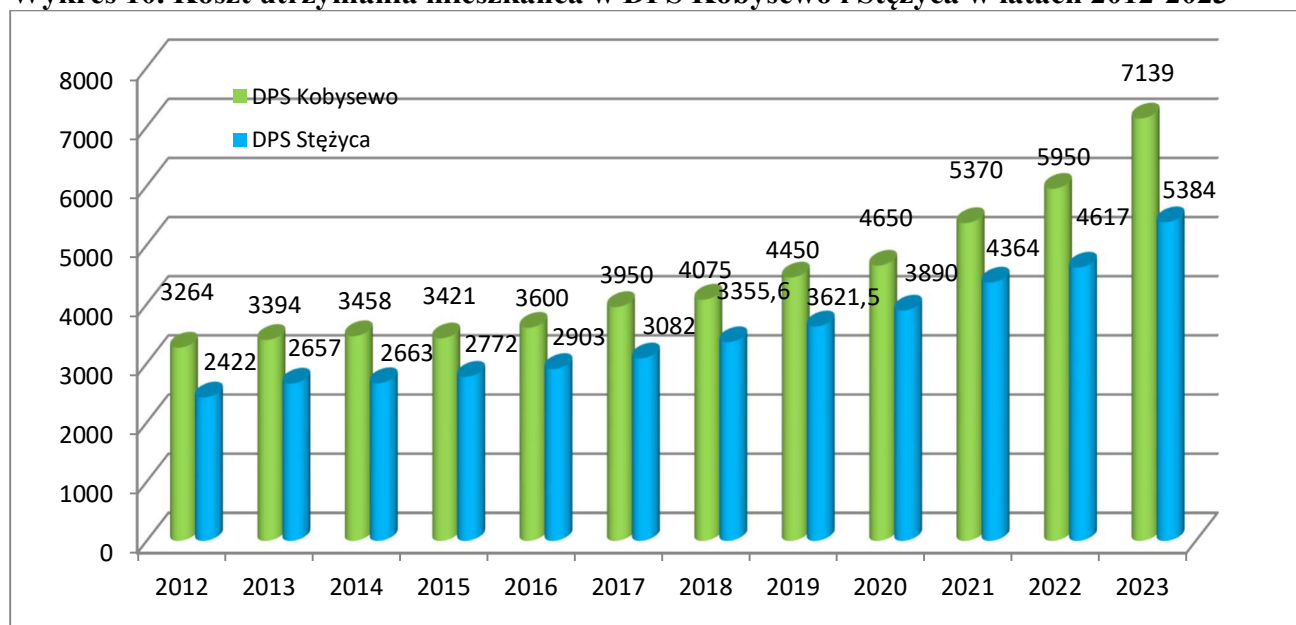
Większość mieszkańców to osoby z całkowicie lub częściowo ograniczoną sprawnością fizyczną, uzależnione od pomocy osób drugih w zakresie zaspakajania podstawowych potrzeb.

Obecnie w Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie przebywa 41 osób całkowicie ubezwłasnowolnionych posiadających opiekuna prawnego oraz 2 osoby częściowo ubezwłasnowolnione posiadające kuratora, 29 osób znajduje się z nakazu Sądu. Dla 18 ubezwłasnowolnionych osób opiekunami prawnymi są osoby z rodziny, dla 21 pracownicy DPS, dla 4 osób ubezwłasnowolnionych opiekunem prawnym jest osoba obca. Większość opiekunów prawnych regularnie odwiedza swoich podopiecznych, zabiera ich do swoich domów.

Wykres 9. Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie powiatu w latach 2012-2023

Wykres 10. Koszt utrzymania mieszkańca w DPS Kobysewo i Stężycza w latach 2012-2023

Dom Pomocy Społecznej w Kobysiewie podnosi systematycznie standard opieki. W tym celu przeprowadzono wiele remontów oraz inwestycji, co obrazuje tabela nr 35.

Tabela 35. Zakres remontów i inwestycji w DPS w Kobysiewie w 2023 r.

Remonty	138 220,37 zł
w tym:	
Remont klatki schodowej	43 317,31 zł
Remont łazienek	40 450,00 zł
Naprawa posadzki	7 500,00 zł
Remont podjazdu	15 006,00 zł
Przeгляд kotłowni - instalacji gazowej	7 956,41 zł
Naprawa wyposażenia RTV,AGD oraz gospodarczego	6 553,78 zł
Naprawa i konserwacja samochodów	2 183,63 zł
Naprawa i konserwacja kserokopiarek	1 420,65 zł
Konserwacja systemu alarmowego	
Konserwacja systemu p.poż.	2 421,87 zł
Pozostałe	11 066,32 zł

Zadaniem domów pomocy społecznej jest zapewnienie ich mieszkańcom warunków do lepszego i godnego życia, intymności, niezależności oraz umożliwienie rozwoju osobistego przez świadczenie usług zgodnie z obowiązującym standardem. Domy prowadzą usługi: socjalne (mieszkanie, wyżywienie, ubranie, środki czystości), rehabilitacyjne, medyczne, terapeutyczne (terapia zajęciowa), kulturalne i rekreacyjne oraz religijne. Usługi medyczne dla mieszkańców

Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie świadczą lekarze i pielęgniarki ZOZ. W placówkach działają zespoły terapeutyczno-opiekuńcze, których celem jest opracowanie i wdrażanie planów indywidualnego wsparcia. Specyfika domów i potrzeby mieszkańców wymagają zatrudnienia odpowiedniej kadry. W Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie w 2023 r. zatrudniano 58 osób w wymiarze 56,4 etatu. W roku sprawozdawczym placówki były kontrolowane przez wiele podmiotów i instytucji. Zakres przeprowadzonych kontroli przedstawia tabela nr 36.

Tabela 36. Kontrole przeprowadzone w 2023 roku

Kontrole w DPS w Kobysewie w 2023 roku			
Lp.	Jednostka kontrolująca	Przedmiot kontroli	Termin przeprowadzenia kontroli
1	Sąd Rejonowy w Kartuzach	Legalność pobytu, sytuacja prawna podopiecznych	03.01.2023 r.
2	Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Kartuzach	Nadzór nad warunkami higieny pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych	28.03.2023 r.
3	Starosta Kartuski	Kontrola wewnętrzna w ramach kontroli zarządczej	19 - 21.06.2023 r.
4	Sąd Rejonowy w Kartuzach	Legalność pobytu, sytuacja prawna podopiecznych	11.07.2023 r.
5	Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Kartuzach	Pobór wody z instalacji ciepłej wody użytkowej w kierunku obecności Legionelli	14.08.2023 r.
6	Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Kartuzach	Kontrola stanu sanitarno-porządkowego i sanitarno-technicznego	29.11.2023 r.
7	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku Wydział Polityki Społecznej	Kontrola jakości usług bytowych	04-08.12.2023 r.
8	Sąd Rejonowy w Kartuzach	Legalność pobytu, sytuacja prawna podopiecznych	15.12.2023 r.
9	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach	Standard oferowanych usług, opieka lekarska, warunki pobytu mieszkańców	15.12.2023 r.

W Domu Pomocy Społecznej w Stężycy przebywało 18 osób całkowicie ubezwłasnowolnionych posiadających opiekuna prawnego oraz 1 osoba częściowo ubezwłasnowolniona posiadająca kuratora, 9 osób znajduje się na podstawie postanowienia Sądu. Dla 10 osób ubezwłasnowolnionych opiekunami prawnymi są osoby z rodziny, dla 1 osoby pracownik DPS, dla 7 osób ubezwłasnowolnionych opiekunem prawnym jest osoba obca. Większość opiekunów prawnych regularnie odwiedza swoich podopiecznych, 5 z nich zabiera ich do swoich domów.

Kontrole w DPS Stężyca w 2023 roku			
Lp.	Jednostka kontrolująca	Przedmiot kontroli	Termin przeprowadzenia kontroli
1	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kartuzach	Kontrola stanu sanitarno – porządkowego i sanitarno – technicznego części mieszkalnej DPS.	21.06.2023 r.
2	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kartuzach	Kontrola oceny stanu sanitarno – technicznego z uwzględnieniem warunków przygotowywania żywności, dat min. trwałości i terminów przydatności do spożycia środków spożywczych.	06.09.2023 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach ściśle współpracując z gminami kierującymi swoich mieszkańców z powiatu i spoza powiatu prowadzi procedury umieszczenia osób w domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie powiatu kartuskiego. W 2023 r. wydano 1 decyzję administracyjną dotyczącą umieszczenia w domu pomocy społecznej.

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY W KOBYSEWIE

Środowiskowy Dom Samopomocy jako jednostka organizacyjna Powiatu Kartuskiego funkcjonuje od 3 czerwca 2019 r., obejmuje swoim zasięgiem Powiat Kartuski i przeznaczony jest obecnie dla 33 uczestników.

Wszystkie pomieszczenia budynku - sale terapeutyczne, łazienki, toalety, korytarze, szatnie przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózku lub przy pomocy innych sprzętów umożliwiających poruszanie się, nie ma progów. Pomieszczenia są klimatyzowane, jest winda, dom wyposażony jest w wózki inwalidzkie, balkoniki i kule łokciowe, otoczenie ładnie zagospodarowane, ławki zewnętrzne, możliwość korzystania z siłowni zewnętrznej. Przy wejściu do budynku są 2 pełnowymiarowe miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych i podjazd. Dom działa od poniedziałku do środy w godz. 7.30 - 15.30, w czwartek 7.30 - 16.00, w piątek 7.30 - 15.00 za wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy. Zajęcia z uczestnikami prowadzone są co najmniej 6 godzin dziennie. Dom jest ośrodkiem wsparcia dziennego typu A, B, C, D dla pełnoletnich osób i dzieli się na następujące typy:

- 1) typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 2) typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- 3) typ C – dla osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych,
- 4) typ D – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Placówka wsparcia dziennego realizuje następujące formy zajęć:

- 1) trening umiejętności praktycznych,

- 2) trening dbałości o wygląd zewnętrzny,
- 3) trening kulinarny,
- 4) trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- 5) rehabilitacja ruchowa, zajęcia sportowe i rekreacyjne,
- 6) zajęcia indywidualne i grupowe,
- 7) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym korzystanie z komputera, programów radiowych i telewizyjnych,
- 8) udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych jako element zapobiegania izolacji oraz wykluczeniu społecznemu poprzez integrację uczestników z ich środowiskiem lokalnym.

Ważnym elementem działalności Placówki jest wsparcie psychologiczne, współpraca z rodziną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, przychodniami, szpitalami, Sądem Rodzinnym w Kartuzach, kościołami, szkołami i organizacjami pozarządowymi.

W roku 2023 z oferty placówki skorzystało łącznie 42 osoby z 4 gmin Powiatu Kartuskiego (Chmielno, Kartuzy, Przdokowo, Żukowo). Zgodnie z wydanymi decyzjami liczba miejsc statutowych tj. 33 jest w pełni wykorzystana. Ponadto miejsca nieobecnych uczestników, którzy ze względu na stan zdrowia lub z obawy przed zakażeniem koronawirusem nie uczęszczali na zajęcia, zostały wykorzystane przez osoby z listy rezerwowej.

Uczestnicy mają umożliwiony transport samochodami należącymi do placówki, są dowożeni na zajęcia i odwożeni po zajęciach do swojego miejsca zamieszkania samochodami przez pracowników. W 2023 r. po raz kolejny otrzymano wsparcie w transporcie z GOPS w Żukowie. Jeden dzień w tygodniu kilku uczestników z gminy Żukowo dowozi na zajęcia pojazd z gminy Żukowo. Ponadto otrzymano dotację z Gminy Żukowo na koszty transportu w wysokości 35.000,00 zł. W sierpniu 2023 r. w ramach otrzymanego dofinansowania ze środków PFRON w ramach Programu wyrównywania różnic między regionami III – obszar D dokonano zakupu kolejnego pojazdu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla placówki - Ford Transit Custom. Koszt zakupu to 234.315,00 zł, z tego 120.000,00 zł ze środków PFRON, 114.315,00 zł to wkład finansowy z budżetu powiatu kartuskiego.

Koszty funkcjonowania placówki w 2023 r. zamknęły się kwotą 1.492.374,91 zł, w tym 1.113.870,52 zł z dotacji celowej wojewody pomorskiego, 343.504,39 zł z środków budżetu Powiatu Kartuskiego i 35.000,00 zł z budżetu gminy Żukowo.

V. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach w 2023 roku

Prowadzenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach jest zadaniem zleconym przez administrację rządową. Zespół funkcjonuje od stycznia 2001 roku. W skład Zespołu wchodzi: przewodniczący, sekretarz, 14 lekarzy, 3 psychologów, 8 pedagogów, 6 pracowników socjalnych i 9 doradców zawodowych. Niektórzy specjaliści posiadają uprawnienia do orzekania w więcej niż jednej specjalności.

Do istotnej zmiany w strukturze Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach, doszło gdy w dniu 01.06.2023 roku na własny wniosek została odwołana dotychczasowa przewodnicząca Pani Małgorzata Kocur-Szymańska.

W wyniku dwóch ogłoszonych naborów przez Starostę Kartuskiego nie wybrano kandydata na stanowisko przewodniczącego zespołu z uwagi na niespełnienie wymagań określonych w ofercie. W związku z powyższym w dniu 12.06.2023 roku, powołano na przewodniczącą zespołu Panią Iwonę Formelę (etatowego Członka Zarządu Powiatu Kartuskiego). Kolejna znacząca zmiana miała miejsce, gdy w dniu 01.11.2023 r. została odwołana sekretarz Pani Karolina Dejk, obecnie planuje się zatrudnienie sekretarza zespołu w I kwartale 2024 roku.

W dniu 06.08.2023 r. wprowadzono nowe regulacje prawne, które nie pozwoliły już korzystać ogromnej liczbie osób niepełnosprawnych z dotychczasowych uprawnień co przyczyniło się do zwiększenia ilości wniosków. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. zmieniająca ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, która informuje o przedłużeniu ważności orzeczeń w trzech sytuacjach, tj:

- 1) orzeczenia wydane z upływem do dnia 31 grudnia 2020 r. zachowują ważność do dnia 31 grudnia 2023 r.
- 2) orzeczenia wydane z upływem w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. zachowują ważność do dnia 31 marca 2024 r.
- 3) orzeczenia wydane z upływem w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 30 września 2024 r. zachowują ważność do dnia 30 września 2024 r.

Natomiast ustawa z dnia 19 grudnia 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności mówi nam o dokładnych datach przedłużenia orzeczeń wynikają z art. 1 tej ustawy, który określa, że orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r., które zachowają ważność na podstawie art. 23

ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 852), zachowują ważność do dnia 5 sierpnia 2023 roku lub przed dniem 30 września 2024 r., w zależności od tego, kiedy upływa okres ważności orzeczenia na podstawie art. 1, jeżeli data ta nie upływa przed dniem 5 sierpnia 2023 roku. Podane wyżej daty określają konkretny czas, w którym poszczególne orzeczenia o niepełnosprawności zachowywały swoją ważność bez konieczności ponownego ich wydania przed wygaśnięciem pierwotnie ustalonego terminu.

Wprowadzenie ustaw z dnia 9 marca 2023 roku oraz z 19 grudnia 2023 roku jest odpowiedzią ustawodawcy na potrzebę usprawnienia pracy organów orzeczniczych, które napotkały trudności w wyniku pandemii. Z powodu znacznego wzrostu liczby wniosków, czas oczekiwania na komisję lekarską wydłużył się nawet do pięciu miesięcy. Zmiany te mają na celu złagodzenie obciążenia orzecznictwa i umożliwienie bardziej elastycznego reagowania na bieżące potrzeby osób niepełnosprawnych, które oczekują na swoje orzeczenia. Przedłużenie ważności orzeczeń pozwala na uniknięcie dodatkowego przeciążenia systemu przez konieczność ich ponownego wydawania, dając tym samym organom więcej czasu na rozpatrywanie nowych wniosków i zapewniając kontynuację wsparcia dla osób, które już orzeczenia posiadają. Przedstawione aktualizacje świadczą o dynamicznym charakterze zarządzania Powiatowymi Zespołami do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

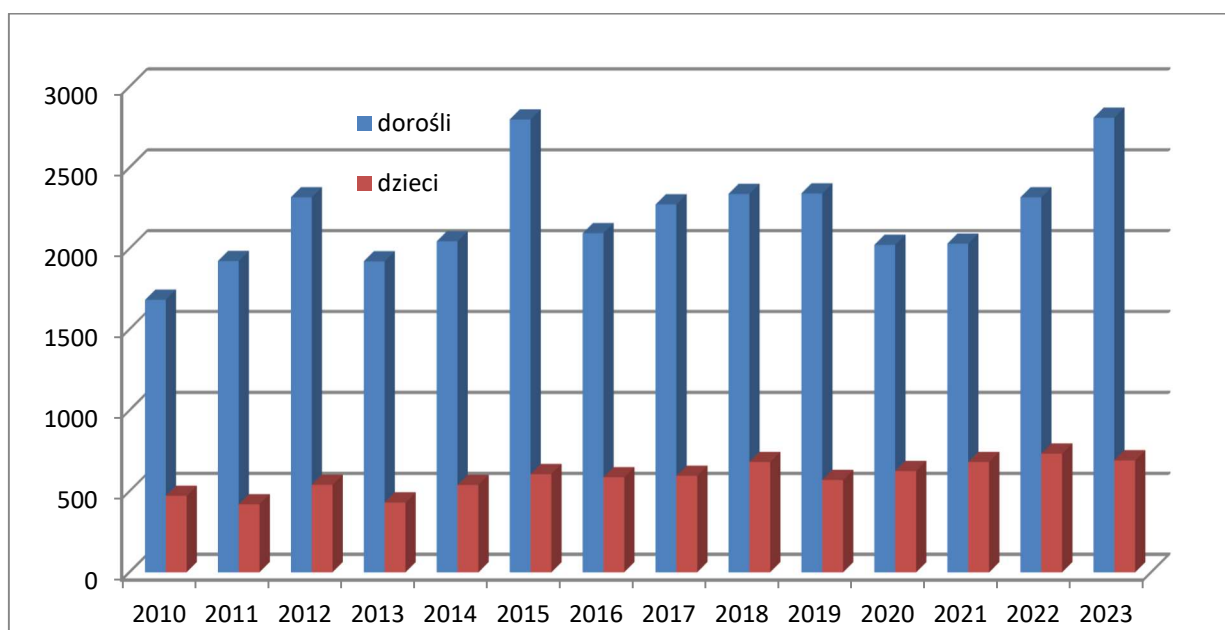
Zmiany kadrowe, wyzwania organizacyjne i wprowadzenie nowych regulacji prawnych pokazują, jak ważne jest ciągłe dostosowywanie się do zmieniających się okoliczności oraz potrzeb społecznych. Dzięki tym działaniom, zespół stara się nie tylko utrzymać, ale także podnieść standardy obsługi osób niepełnosprawnych, zapewniając im wsparcie i ułatwienia, na które zasługują. Powyższe dane przedstawia tabela nr 37.

Tabela 37. Liczba wydanych orzeczeń i legitymacji oraz kart parkingowych w 2023 roku

Orzeczenia				Legitymacje			Karty Parkingowe		
Dorośli	Dzieci	Łącznie	Odwołania	Dorośli	Dzieci	Łącznie	Osoby niepełnosprawne	Instytucje	Łącznie
2 809	691	3 500	217	1 008	171	1 182	1 174	17	1 191

W roku sprawozdawczym wystąpił niewielki wzrost wydanych orzeczeń dla dorosłych jak również dla dzieci w stosunku do roku ubiegłego. Powyższe dane obrazuje wykres nr 13. Od lipca 2014 r. wydawane są karty parkingowe osobom niepełnosprawnym i placówkom a od listopada 2017 r. wydawane są nowe legitymacje dla osób niepełnosprawnych.

Wykres 11. Ilość wydanych orzeczeń w latach 2010 - 2023

Zdecydowana większość osób ubiegała się o wydanie orzeczenia w celu uzyskania zasiłków pielęgnacyjnych oraz uzyskania środowiskowego wsparcia. Na kolejnym miejscu wnioskowali o uzyskanie bądź utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia, uzyskania karty parkingowej. Wydane orzeczenia ze względu na cel przedstawia tabela nr 38.

Tabela 38. Powód ubiegania się o ustalenie stopnia niepełnosprawności w 2023 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba wydanych wniosków
OSOBY DOROSŁE POWYŻEJ 16 roku życia		
1	Zasiłek pielęgnacyjny	793
2	Odpowiednie zatrudnienie	567
3	Pomoc społeczna, środowiskowe wsparcie	532
4	Sprzęt ortopedyczny	203
5	Karta parkingowa	531
6	WTZ	56
7	Inne (w tym świadczenie pielęgnacyjne)	579
DZIECI do 16 roku życia		
8	Zasiłek pielęgnacyjny	711
9	Świadczenie pielęgnacyjne	76
10	Inne	48

VI. Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych i programów

W kwietniu 2021 r. Rada Powiatu Kartuskiego przyjęła uchwałą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie kartuskim na lata 2021-2027. To nowy dokument, opracowany w szerokim zespole merytorycznym i uwzględniający wszelkie najważniejsze cele i zadania stojące przed powiatem do realizacji w zakresie polityki społecznej. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła nie tylko poznać, z jakimi problemami boryka się społeczeństwo Powiatu Kartuskiego, ale także określić, które z nich są najbardziej istotne i wymagają najszybszej interwencji ze strony instytucji publicznych. Strategia ma również na celu rozpoznanie potencjału, jakim dysponuje Powiat Kartuski – tym potencjałem są zarówno instytucje publiczne działające na polu polityki społecznej jak i pozornie tylko niezwiązane z polityką społeczną zjawiska – rozwój sektora prywatnego, a także aktywność obywatelska wyrażająca się w dużej ilości organizacji pozarządowych.

Dzięki poznaniu występujących problemów oraz możliwego do wykorzystania potencjału można było wskazać w przygotowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych cele do realizacji, które w danym momencie są najważniejsze i realne do osiągnięcia.

Tabela 39. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2021-2027

Cele	Podjęte działania
Systematyczne wspieranie rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.	Prowadzenie zajęć „Szkoła dla Rodziców – jak rozmawiać z nastolatkiem”- dwie edycje edycja. Ustawiczne wspieranie i bogata oferta szkoleń i superwizji dla funkcjonujących rodzin zastępczych i RDD. Wzmocnienie wsparcia dla rodzin zastępczych w postaci psychiatrii dziecięcego. Szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą – dla 6 rodzin. Szkolenia i Superwizja koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Promocja w różnych formach medialnych rodzicielstwa zastępczego, konkurs plastyczny, akcje plakatowe oraz publikacje w internecie. Wspieranie wychowanków pieczy zastępczej przygotowujących się do usamodzielnienia - Klub Młodzieżowy, informator, spotkania informacyjne, opieka pracownika socjalnego, kursy prawa jazdy kat. B w ramach projektu „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”. Organizacja wypoczynku dla 46 dzieci z RZZ i RDD w celu umożliwienia rodzinom czasowego niesprawowania opieki (wyjazd na 28 dni).
Polityka senioralna odpowiedzią na potrzeby i wyzwania seniorów.	W ramach realizacji projektu „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA” realizowane są działania w powiecie w zakresie powstawania grup samopomocowych, klubów seniora i zajęć Uniwersytetu III wieku. Prowadzenie wielu akcji profilaktycznych i zdrowotnych.

Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami.	Systematyczne zwiększanie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie realizacji zadań powiatu i wielu celowych programów PFRON, zwiększających dostęp do edukacji, kształcenia, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, likwidujących bariery transportowe, komunikacyjne i architektoniczne. Zwiększenie działań w zakresie rehabilitacji i dostępu do środków ortopedycznych i pomocniczych. Realizacja programu pilotażowego PFRON „Aktywny samorząd” w celu niwelowania barier transportowych, komunikacyjnych i edukacyjnych dla 189 osób niepełnosprawnych.
Obserwacja i reagowanie na zagrożenia i nowe zjawiska społeczne.	Wdrożenie do realizacji programów profilaktycznych „Lekcja Enter”, „Fred goes Net” dedykowanych osobom wymagającym wsparcia. Kontynuowanie działalności punktu ds. uzależnień od środków psychoaktywnych, punktu ds. uzależnień behawioralnych oraz punktu wsparcia dla osób pokrzywdzonych przestępstwem przy współpracy z organizacją pozarządową oraz samorządami 8 gmin powiatu kartuskiego. Kontynuacja oferty CIK o program psychologiczno-terapeutyczny, warsztaty „Szkoły dla rodziców” oraz schronienie dla ofiar przemocy przy CIK.
Stały rozwój wszelkich form aktywizacji zawodowej dla różnych grup społecznych.	Koordynowanie edukacji zawodowej odpowiadającej potrzebom lokalnego rynku pracy, szczególnie w zakresie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych przy uruchamianiu własnej działalności gospodarczej poprzez działania PUP w Kartuzach.

W roku 2021 dokonano ewaluacji wszystkich programów strategicznych realizowanych do roku 2020 i opracowano wspólnie z przedstawicielami samorządów gminnych, ośrodków pomocy społecznej, WTZ, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, nowe dokumenty strategiczne na lata 2021-2027.

Tabela 40. Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kartuskim na lata 2021-2023

Cele	Podjęte działania
Rozwój i wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej.	<p>1. Promowano ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dystrybucję ulotek informacyjnych, plakatów, kalendarzy oraz materiałów na FB i na stronie internetowej PCPR Kartuzy, wśród parafii, do gmin i innych podmiotów, - wywiady prasowe i radiowe promujące rodziny zastępcze oraz w zakresie poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze, - organizacja spotkania mikołajowo-świętecznego dla dzieci z rodzin zastępczych, - dystrybucja kalendarzy dla rodzin zastępczych i partnerów PCPR promujących ideę rodzicielstwa zastępczego, - wywieszenie banneru promocyjnego na ogrodzeniu PCPR. <p>2. Wspierano rodziny zastępcze poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - superwizje oraz szkolenia tematyczne w ograniczonym zakresie oraz w reżimie sanitarnym, - psychoterapię indywidualną dla wychowanków pieczy, - pomoc finansową, rzeczową oraz przekazano dary w postaci żywności, - realizacja działań dedykowanych rodzinom zastępczym i wychowankom pieczy zastępczej w ramach grantu „Pomorskie dzieciom” - działania integracyjne i wspierające w ramach części projektu Powiatu Kartuskiego „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”, - wsparcie mieszkaniowe poprzez mieszkanie chronione (od grudnia 2023 r. – treningowe) i dofinansowanie do wynajmu lokalu, - opiekę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - paczki świąteczne dla dzieci z rodzin zastępczych oraz POW, - bezpłatna opieka prawna, - umożliwienie rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka – organizacja 28-dniowego wypoczynku dla 46 dzieci.
Doskonalenie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<p>Liczba wychowanków w pieczy instytucjonalnej utrzymuje się na poziomie 56 dzieci.</p> <p>Zorganizowano szereg szkoleń dla kadry pomocy społecznej oraz szkolenia z zakresu realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych, koordynatorów pieczy zastępczej oraz wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych.</p>
Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.	<p>Prowadzono klub młodzieżowy dla 25 wychowanków pieczy Zastępczej. Realizowano program dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej „Z nadzieją w przyszłość”.</p> <p>Procesem usamodzielnienia zostało objętych 16 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.</p> <p>Kontynuowano realizację działań wspierających dla usamodzielnianej młodzieży w ramach części projektu Powiatu Kartuskiego „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”.</p>

Tabela 41. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie kartuskim na lata 2021-2027

Cele	Podjęte działania
Stworzenie szerokiej oferty pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.	Prowadzenie Centrum Interwencji Kryzysowej. Realizowano program „Można inaczej” oraz program psychologiczno-edukacyjny. Realizowano program psychologiczno-terapeutyczny. Bezpłatna pomoc prawna. Prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Utrzymanie schronienia dla osób w kryzysie przy CIK na 6 miejsc. Podpisanie porozumienia z Caritas Archidiecezji Gdańskiej w zakresie udostępnienia miejsc dla mieszkańców powiatu kartuskiego w Domu Samotnej Matki. Podjęcie działań w celu zmiany lokalizacji i poprawy warunków lokalowych CIK, opracowanie dokumentacji projektowej.
Podniesienie jakości i skuteczności świadczonej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.	Prowadzono mediacje w sprawach rodzinnych i karnych. Kontynuowanie wsparcia w zakresie prowadzenia punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych oraz punktu konsultacyjnego w zakresie uzależnień behawioralnych. Dodatkowo przy CIK funkcjonują punkty dot. poradnictwa specjalistycznego dla ofiar przemocy (Stowarzyszenie Integracja na Plus ze Skarszew).
Utworzenie ponadresortowego systemu informacji o skali problemu, możliwościach pomocy, rodzajach działania.	Opracowanie informatora „Gdzie szukać pomocy” i jego dystrybucja. Prowadzono stronę internetową PCPR Kartuzy, która zawiera wszelkie aktualne informacje o prowadzonej działalności oraz o możliwościach wsparcia.
Prowadzenie edukacji społecznej i promowanie pozytywnych postaw w stosunkach międzyludzkich.	Przygotowano i opublikowano w lokalnych mediach propozycję działań w zakresie depresji i jak sobie radzić z obecnym stanem epidemii, jak również w zakresie zjawiska prób samobójczych.

W okresie sprawozdawczym realizowano założenia i cele powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie kartuskim na lata 2021-2027.

Tabela 42. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kartuskim na lata 2021-2027

Cele	Podjęte działania
Prowadzenie nowoczesnego systemu informacji o możliwościach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Zorganizowanie spotkań informacyjnych dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy w ramach porady grupowej wspólnie z PUP w Kartuzach. Kontynuowanie działania punktu konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów z Urzędem Skarbowym w zakresie rozliczeń podatkowych za 2022 rok (w formie stacjonarnej) – cztery takie dyżury w siedzibie PCPR. Funkcjonowanie w strukturach PUP w Kartuzach Centrum Poradnictwa Zawodowego w bezpośrednim sąsiedztwie PCPR. Aktualizacja mapy pomocy osobom niepełnosprawnym zamieszczonej w formie interaktywnej na stronie internetowej PCPR Kartuzy.
Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami w edukacji, kulturze, sporcie, turystyce i rekreacji.	W roku 2023 dofinansowano ze środków PFRON organizację 7 przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych realizowanych przez samorządy gminne i organizacje pozarządowe. W 2023 r. w ramach programu „Aktywny samorząd” – moduł II dofinansowanie koszty nauki na poziomie szkół policealnych i szkół wyższych dla 112 osób niepełnosprawnych. W ramach działań

	przewidzianych w module I wsparcie otrzymało 77 osób niepełnosprawnych.
Ustawiczne podnoszenie jakości usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	Wspieranie projektów dot. rehabilitacji osób niepełnosprawnych ze środków budżetu powiatu w ramach konkursów grantowych. W roku 2023 - wsparcie przyznano 7 organizacjom pozarządowym na łączną kwotę 55 000,00 zł.
Stworzenie systemu wsparcia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.	Kontynuacja działalności Centrum Poradnictwa Zawodowego w bezpośrednim sąsiedztwie PCPR w Kartuzach. Promocja projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych w zakresie ich aktywizacji społecznej i zawodowej realizowanych przez Powiat Kartuski.
Udoskonalenie systemu działań opiekuńczych, asystenckich i terapeutycznych wspierających osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny.	W roku 2023 w dalszym ciągu funkcjonował powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kobysewie. Placówka jest przeznaczona dla 33 osób niepełnosprawnych (od czerwca 2023 r.). W roku 2023 w zajęciach uczestniczyło 33 osoby niepełnosprawne, w tym 3 osoby ze spektrum autyzmu i 30 osób z niepełnosprawnością sprzężoną.
Podejmowanie zintegrowanych działań w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych utrudniających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności lokalnej.	Zawarto umowy trzema podmiotami na dofinansowanie ze środków PFRON zakupu 3 pojazdów 9-osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych. Wartość pomocy z PFRON - 405.000,00 zł. Dodatkowo podpisano umowy z PFRON na realizację programu Samodzielność-Aktywność Mobilność !!! Dostępne mieszkanie oraz Mieszkanie dla Absolwenta – w roku 2023 r. złożono 1 wniosek o wsparcie osoby niepełnosprawnej. Zakończono rozbudowę PCPR o łącznik pomiędzy budynkami na posesji PCPR budowa klatki schodowej wraz z windą oraz z adaptacją pomieszczeń nad salami szkoleniowymi na potrzeby Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Koszt inwestycji to 1.929.000,00 zł, z tego dofinansowanie ze środków PFRON będących w dyspozycji MWP (ROPS Gdańsk) – 630.800,00 zł.

NAGRODA STAROSTY KARTUSKIEGO „PERŁA DLA ŻYCIA”

W roku 2023 z uwagi na ograniczone możliwości organizacyjne i finansowe Zarząd Powiatu Kartuskiego podjął decyzję o nie realizowaniu tego zadania.

PROJEKT „POMORSKIE DZIECIOM”

W dniu 10 sierpnia 2021 roku podpisano umowę na realizację wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach w walce z epidemią COVID-19, wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej i osób opuszczających pieczę zastępczą, jak również wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pracującej bezpośrednio z rodzinami zastępczymi. W roku 2023 wydłużono okres realizacji projektu do 30 czerwca 2023 r. W ramach ww. umowy przewidziano następujące formy wsparcia:

1. Specjalistyczne wsparcie psychologiczne i psychiatryczne dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Warsztaty edukacyjne dla rodzin zastępczych i RDD w związku z COVID-19.

3. Superwizja dla rodzin zastępczych oraz kadry pracującej bezpośrednio z rodzinami zastępczymi.

Na realizację działań skierowanych do łącznej grupy 85 osób otrzymano łączną kwotę 148.072,79 zł, projekt został realizowany do 30.06.2023 r.

W okresie sprawozdawczym realizowano projekty i programy na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych, pomocy dziecku i rodzinie stanowiące integralną część strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie. Podjęte działania przyczyniły się do pozyskania dodatkowych środków pozabudżetowych. Zakres otrzymanej pomocy obrazuje tabela nr 43.

Tabela 43. Środki pomocowe pozyskane w roku 2023

Lp.	Wyszczególnienie	Cel	Podmiot udzielający dotację	Kwota dotacji
1	Pilotażowy Program PFRON „Aktywny samorząd”.	Realizacja wszystkich obszarów programu AKTYWNY SAMORZĄD – wsparcie osób niepełnosprawnych w działaniach edukacyjnych (na poziomie wyższym oraz w zakresie likwidacji barier) – 189 osób	PFRON Gdańsk	981.803,82 zł
2	PFRON Program wyrównywania różnic między regionami III - obszar D i F.	Likwidacja barier transportowych w warsztatach terapii zajęciowej w Stężycy – D- 135.000,00 zł Mobilny wychowanek ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego w Szklanej – D – 135.000,00 zł Zakup – 9-os. mikrobusu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych w OREW Pierszczewo - D - 135.000,00 zł	PFRON Gdańsk	405.000,00 zł
3	PFRON – Samodzielność – Aktywność – Mobilność ! Dostępne mieszkanie	Dofinansowanie do zakupu mieszkania pozbawionego barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych ruchowo	PFRON Gdańsk	124.676,56 zł
4	PFRON – Samodzielność – Aktywność – Mobilność ! Mieszkanie dla Absolwenta	Dofinansowanie do wynajęcia mieszkania dla osoby niepełnosprawnej absolwenta – rozpoczynającego aktywność zawodową.	PFRON Gdańsk	160.298,40 zł
5	Program korekcyjno-edukacyjny „Można Inaczej”.	Edukacja sprawców przemocy.	PUW Gdańsk	24.980,00 zł
6	Program psychologiczno-terapeutyczny.	Edukacja osób, które ukończyły program dla sprawców przemocy w latach poprzednich.	PUW Gdańsk	10.200,00 zł

7	Budowa, rozbudowa obiektów służących rehabilitacji - PFRON ROPS Gdańsk	Dofinansowanie do budowy rozbudowy obiektów służących rehabilitacji – realizacja projektu „Rozbudowa oraz poprawa dostępności pomieszczeń Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach dla osób z niepełnosprawnością” .	UMWP ROPS Gdańsk	630.800,00 zł
8	Realizacja części projektu „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”	Działania skierowane do wychowanków Pieczy zastępczej - Oś Priorytetowa: 6 Integracja, Działanie: 6.2. Usługi społeczne, Poddziałanie: 6.2.2. Rozwój usług społecznych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 .	UMWP DEFS Gdańsk	228.710,11zł
9	Grant w ramach projektu „Pomorskie dzieciom” - poddziałanie 6.2.2 Rozwój usług społecznych RPOWP na lata 2014-2020	Dofinansowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla wychowanków pieczy zastępczej, warsztaty edukacyjne dla RZ i RDD, warsztaty edukacyjne dla koordynatorów RPZ, bony edukacyjne dla wychowanków PZ, superwizja dla RZ, RDD i kadry, doposażenie kadry ZRPZ, zajęcia rehabilitacyjne dla wychowanków PZ - dla 85 osób.	ROPS EFS Gdańsk	148.072,79 zł
			RAZEM	2.714.541,68 zł

VIII. Doradztwo Metodyczne i Szkolenia Kadry Pomocy Społecznej w 2023 roku

W okresie sprawozdawczym zorganizowano 10 szkoleń tematycznych, warsztatów i konferencji dla łącznej liczby 298 uczestników. Szkolenia odpowiadają zgłaszanym potrzebom w tym zakresie. Zakres przeprowadzonych szkoleń oraz ich tematykę przedstawia tabela nr 44.

Tabela 44. Zakres przeprowadzonych szkoleń dla kadry pomocy społecznej i podmiotów współpracujących w roku 2023

Lp.	Temat szkolenia	Termin	Adresaci szkolenia	Prowadzący	Liczba osób
1	Warsztat edukacyjny trening uważności jako metoda obniżenia napięcia w rodzinie w sytuacji izolacji społecznej w oparciu o techniki Mindfulness.	25-26.2.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD	Michał Muszytowski – trener	35
2	Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zespołu interdyscyplinarne i grupy diagnostyczno-pomocowe.	10.3.2023 r.	Pracownicy socjalni, zespoły interdyscyplinarne, przedstawiciele Policji i Prokuratury.	Adam Mołdoch-trener, socjolog, praktyk	63
3	Okres dojrzewania-trudności i wyzwania. Profilaktyka zaburzeń psychicznych.	21.6.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Maciej Dębski – socjolog Fundacja Dbam o swój zasięg - Gdynia	38
4	Praktyczne zastosowanie przepisów znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	10.9.2023 r.	Pracownicy socjalni, zespoły interdyscyplinarne, przedstawiciele Policji i Prokuratury.	Adam Mołdoch-trener, socjolog, praktyk	55
5	Zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	19.9.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD, koordynatorzy rpz, pracownicy socjalni OPS.	Daniel Mróz – Ekspert w przeciwdziałaniu przemocy. Fundacja Feniks - Rzeszów	45
6	Trening umiejętności wychowawczych w pieczy zastępczej.	20.9.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek - psycholog	17
7	Usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej.	4.10.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD, wychowawcy POW.	Małgorzata Robaczek-psycholog	15
8	Trening umiejętności wychowawczych w pieczy zastępczej.	25.10.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek-psycholog	10
9	Praca z dzieckiem z zespołem FASD.	8.11.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek-psycholog	8
10	Trening umiejętności wychowawczych w pieczy zastępczej.	15.11.2023 r.	Rodziny zastępcze oraz prowadzący RDD.	Małgorzata Robaczek-psycholog	12
Razem					298

Zorganizowano:

- systematycznie organizowano spotkania informacyjne dla Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych (4 spotkania). Swoją czteroletnią kadencję zakończyła Rada wybrana na lata 2019-2023, w grudniu 2023 r. powołano nową pięcioosobową Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych na lata 2024-2028.
- spotkanie z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka w celu omówienia obecnej sytuacji w rodzinach w zakresie zmieniających się przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- spotkanie robocze w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Kartuzach przedstawicieli Zarządu Powiatu Kartuskiego, Dyrektora PCPR z Dyrektorem Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w zakresie omówienia sposobu funkcjonowania pieczy instytucjonalnej i omówienia potrzeb w zakresie miejsc interwencyjnych.
- spotkanie przewodniczących powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności z województw pomorskiego z przewodniczącą wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności w celu omówienia bieżących problemów i trudnej sytuacji w zakresie realizacji zadania przez powiatu.
- Zorganizowano dwa coroczne spotkania robocze z sędziami Wydziału Rodzinnego i Nieletnich sadu Rejonowego w Kartuzach w celu omówienia bieżącej sytuacji w pieczy zastępczej
- Zorganizowano powiatowe obchody Dnia Pracownika Socjalnego dla jednostek pomocy społecznej powiatu kartuskiego.

W ramach podpisanego porozumienia z PFRON Powiat Kartuski w dalszym ciągu realizował całościowe wdrożenie elektronicznego systemu obsługi osób niepełnosprawnych aplikujących o środki PFRON - SOW.

ROZBUDOWA SIEDZIBY POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W KARTUZACH

W roku 2023 od czerwca do listopada na terenie PCPR prowadzono prace budowlane mające na celu wybudowanie łącznika pomiędzy budynkami na posesji PCPR wraz z nową klatką schodową, windą dla osób z niepełnosprawnością oraz adaptację pomieszczeń w dobudowanej części i pomieszczeń na I piętrze (nad salami szkoleniowymi). Projekt był realizowany w ramach umowy z Marszałkiem Województwo Pomorskiego dofinansowany ze środków PFRON. Realizacja zadania pozwoliła na zwiększenie dostępności do pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnościami

na parterze i na piętrze oraz na pełne wykorzystanie nowych pomieszczeń w celu realizacji zadań ustawowych jakimi jest m.in. obsługa osób z niepełnosprawnością ruchową zarówno w PCPR jak również innych działów i Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Całość zadania pozwoliła na znaczną poprawę dostępności pomieszczeń PCPR dla osób z niepełnosprawnością ruchową oraz poprawiła standard i komfort pracy. Realizacja zadania skutkowałą wyodrębnieniem dodatkowej powierzchni użytkowej - ponad 315 m².

Wartość realizacji zadania: **1.929.000,00 zł**

Wkład własny Powiatu Kartuskiego: **1.108.200,00 zł**

Dofinansowanie ze środków PFRON będących w dyspozycji Marszałka Województwa Pomorskiego: **630.800,00 zł**

Kontrole wewnętrzne:

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono następujące kontrole wewnętrzne:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Somoninie (2 kontrole),
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Chmielnie (2 kontrole),
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Stężycy (2 kontrole),
- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze w Kartuzach (4 kontrole),
- rodziny zastępcze zawodowe (8 rodzin),
- rodziny zastępcze niezawodowe (3 rodziny),
- w Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie
- w Domu Pomocy Społecznej w Stężycy.

Kontrole zewnętrzne:

1. 2-3.03.2023 r. Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku Wydział Polityki Społecznej – Poprawność realizacji w roku 2022 zadań z zakresu ustawy o pomocy społecznej zleconych powiatowi przez administrację rządową i zadań własnych powiatu – bez uwag.
2. 19-21.04.2023 r. – Starosta Kartuski – kontrola wewnętrzna w ramach systemu kontroli zarządczej – wydatki budżetowe od 1.4.2022 r. do 31.3.2023 r. oraz udostępnianie informacji publicznej i dostępność cyfrowa (strona www, BIP) – bez uwag.

Grzegorz Mikiciuk

Dyrektor PCPR w Kartuzach

/podpisano elektronicznie/

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE KARTUSKIM NA ROK 2024

Potrzeby z zakresu pomocy społecznej obejmują zadania powiatu z tego zakresu i w naszej ocenie wydają się niezbędne do realizacji. Za najważniejsze na rok 2024 uznano:

1. Podniesienie standardu realizacji zadań powiatu w zakresie oferty dla mieszkańców powiatu kartuskiego wymagających wsparcia w zakresie schronienia dla osób będących kryzysie oraz dla osób wymagających umieszczenia w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – zlecenie realizacji zadania publicznego - kontynuacja.
2. Prowadzenie i rozwój infrastruktury Środowiskowego Domu Samopomocy w Kobysewie – powiatowej placówki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, autyzmem i niepełnosprawnością sprzężoną.
3. Kontynuację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy „Można inaczej” i innych programów celowych, w tym programu psychologiczno-terapeutycznego dla ofiar przemocy oraz innych działań wspierających.
4. Kontynuacja działania punktu konsultacyjnego dla osób z uzależnieniami behawioralnymi.
5. Kontynuacja działania punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, przy współdziałaniu finansowym wszystkich gmin powiatu kartuskiego.
6. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich osób wymagających całodobowej opieki.
7. Dalsze upowszechnienie mechanizmów aktywnej integracji osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym poprzez działania zmierzające do ich aktywizacji społeczno-zawodowej w ramach projektów unijnych oraz w ramach programu „Z nadzieją w przyszłość”. W celu stałego podwyższania efektywności pomocy usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych zasadne jest dalsze kontynuowanie działalności Klubu

Młodzieżowego „TORNADO” przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach.

8. Z uwagi na brak odpowiedniej liczby kandydatów na rodziny zastępcze, zasadne jest dalsze prowadzenie wszelkich działań promocyjnych w tym zakresie. Z uwagi na wzrastającą liczbę dzieci, gdzie konieczne jest zabezpieczenie ich w pieczy zastępczej w dalszym ciągu brakuje miejsc w rodzinach zastępczych (brak napływu nowych rodzin) oraz brak miejsc dla dzieci pow. 10 roku życia w pieczy instytucjonalnej.
9. Podjęcia działań zmierzających do wykonania projektu budowlanego dwóch nowych Domów dla Dzieci, wybudowanie ich i rozważenie możliwości zlecenia realizacji zadania publicznego w postaci prowadzenia nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych (dla 14 dzieci każda) przez organizację pozarządową.
10. W zakresie bazy lokalowej oraz infrastrukturalnym:
 - poprawa warunków lokalowych dla Centrum Interwencji Kryzysowej w związku z koniecznością zabezpieczenia odpowiedniej ilości pomieszczeń na realizację zadań. Zasadne jest pozyskanie nowego miejsca na realizację zadania.
11. W zakresie wsparcia kadrowego PCPR Kartuzy:
 - w związku z wzrostem spraw typowo administracyjnych w zakresie pieczy rodzinnej istnieje potrzeba zwiększenia zatrudnienia w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej o 1 etat do prowadzenia obsługi administracyjnej,
 - w związku z dużym wzrostem ilości wniosków o orzeczenie o niepełnosprawności zarówno w zakresie osób dorosłych jak i dzieci występuje potrzeba zwiększenia zatrudnienia w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności o 1 etat do prowadzenia postępowań w zakresie wydania orzeczenia.
12. Stały monitoring i zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych wdrożonego systemu obsługi osób niepełnosprawnych aplikujących o środki PFRON – SOW w zakresie wszystkich zadań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
13. W zakresie doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej planuje się organizację szeregu szkoleń i konferencji tematycznych obejmujących takie zagadnienia jak przemoc, uzależnienia, depresja, samobójstwa, zaburzenia więzi, deinstytucjonalizacja, wymiana „dobrych praktyk”, model CUS dla pomocy społecznej. Dokonujące się zmiany dotyczące roli pomocy społecznej oraz rozwiązywania problemów wymagają systematycznego kształcenia i doskonalenia kadr pomocy społecznej. W związku z tym planuje się stałe inwestowanie w rozwój pracowników PCPR i rozwój metodyki pracy, przy wykorzystaniu zasobów własnych oraz podmiotów zewnętrznych.

Jestem przekonany, że podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach działania i wdrożone rozwiązania pozwolą na ewaluację wizerunku pomocy społecznej tworząc obraz profesjonalnej instytucji działającej w oparciu o współpracę, zaangażowanie w przedsięwzięcia na rzecz opieki nad dziećmi w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej), przygotowaniem młodzieży z pieczy zastępczej do procesu usamodzielnienia oraz poprawy sytuacji mieszkańców powiatu kartuskiego zagrożonych wykluczeniem i izolacją społeczną.

Grzegorz Mikiciuk

**Dyrektor PCPR w Kartuzach
wraz z zespołem**

/podpisano elektronicznie/